

ZAPISNIK

48. skupne seje mestnega zbora MLOL

z dne 19. II. 1954

Ljubljana, dne 24. XI. 1954.

S K L E P I

15. seje zbora proizvajalcev MLO glavnega mesta Ljubljane, z dne 16. XI. 1954.

1. Sklep: Sprejet je sklep, da se poveča obračunski plačilni sklad za naslednja podjetja in to po predlogu:
- a) Obrtno podjetje "Litografija" za 8 delavcev za 10%,
 - b) Obrtno podjetje "Jugoreklam" za 20 delavcev, ki delajo v tiskarskem obratu za 10%,
 - c) Obrtno podjetje "Haravi kamen" za 33 delavcev za 10%,
 - č) Obrtno zidarsko podjetje "Sentvid", Ljubljana za 80 delavcev 5%,
 - d) Obrtno podjetje "Iskra - servis" za 36 delavcev za 5%,
 - e) Umetniška zadruga, Ljubljana za 10 delavcev do 15%,
 - f) Tovarna električnih aparatov "Tela" za vse podjetje za 5%,
 - g) Institut za elektrovezje za 20% od 1. IV. do 31. XII. 1953,
 - h) Moto union, generalno zastopstvo tovarne "Avto-Union" za 10% za celoten obračunski sklad za plače,
 - i) Gospodarska organizacija "Slovenija - živinopromet" za 4.9% za celoten obračunski sklad za plače,
 - j) "Modex - import export", Ljubljana 5% za celoten obračunski sklad za plače,
 - k) "Prehrana", Ljubljana za 1.2% za celoten obračunski sklad za plače od 1. VIII. 1954 dalje.
2. Sklep: Sprejet je sklep, da se gostinskemu podjetju "Zelena Jama" na njegovo pritožbo odobrijo delovna mesta sledeče:
visoko kvalificirani	1
kvalificirani	13
polkvalificirani	5
nekvalificiranih	1
s k u p a j :	20 in to od 1. VIII. t.l.
- 3.8. Sklep: Sprejet je sklep, da se na pritožbo podjetja "Putnik - Slovenija" za odobritev delovnih mest prvotna odločba razveljavi, odobrijo pa se naslednja delovna mesta:
55 delovnih mest	I. vrste
90 delovnih mest	II. "
8 delovnih mest	III. "
<u>114 delovnih mest</u>	<u>IV. "</u>
167 delovnih mest skupaj.	

Tajništvo za gospodarstvo MLO.

14. skupna seja obeh zborov MLO Ljubljana, dne 19. XI. 1954.

1. Sklep: Sprejet je sklep, da se sprejme poročilo o izvršenih sklepih in ostanju neizvršenih sklepov prejšnjih sej.

Vsa tajništva MLO.

2. Sklep: Sprejet je sklep, da se zbori volilcev podaljšajo do 10. decembra 1954.

Tajništvo MLO.

3. Sklep: Sprejet je odlog o obveznem fluorografiranju prebivalcev na območju glavnega mesta Ljubljane.

Tajništvo za ljudsko zdravstvo MLO,

Pravni odsek zaradi objave odloka v Uradnem listu in v glasniku.

4. Sklep: Sprejet je sklep, da se imenujejo v odbor za vodenje fluorografske skole:

Avgust Zupet za predsednika,

Dr. Valdomir Savinšek, za podpredsednika,

in člani: Franc Sitar, Franta dr. Mis, Anka Pernuš, Iva

Bakar, Adolf Erman, Iva Ogorelec, Dr. Sasa

Ovachte, Ivan Jenko, ~~Bojan Kardelj~~, ing. Viktor

Bajec, Tonča Durjava, Bojan Kardelj, Jože Debelak.

Za tajnika odbora se imenuje Ciril Brajer.

5. Sklep: Sprejet je sklep, da se imenuje za zastopnika MLO v univerzitetni svet dr. Marijan Dermastia, predsednik MLO.

Odsek za personalno evidenco, da izdela odločbe.

6. Sklep: Sprejeta je odločba o ustanovitvi in konstituiranju gospodarske organizacije, trgovske podjetje "Naš vrt", Ljubljana in to po predlogu.

7. Sklep: Sprejet je sklep, da se sprejme odločba o reorganizaciji trgovskega podjetja "Kovina", Ljubljana, Stritarjeva ul. 7., s tem, da se ustanovijo samostojna podjetja: Elektropromet, "Kolesar", "Cement opeka", "Železo" in "Opron"

Tajništvo za gospodarstvo MLO.

8. Sklep: Sprejet je sklep, da se imenujejo v odbor za prosveto lo obletnice osvoboditve Ljubljane naslednji:

ing. Marijan Tepina, za predsednika,

Zvone Moklavič za tajnika,

ter za člani: Henrik Zdešar, Dr. Heli Modic, Marijan Urbančič

dr. Marijan Dermastia, Viljem Vrhunc, Jože

Humar, Tone Polajnar, Franc Pipan, Leopold

Krese, Miran Šubič, Radovan Gobec, Lojze

Bukovec, Janko Zemljarič in Ivan Švoljšak.

Tajništvo za kulturo,

Odsek za personalno evidenco, da izdela odločbe.

9. Sklep: Sprejet je sklep, da se na lastno prošnjo razrešijo v upravnem odboru Biroja za posredovanje dela za mesto in okraj naslednji člani:
Franc Gornik, ing. Božidar Guštin, Drago Ferluga.
Na novo pa se izvolijo za upravni odbor naslednji člani:
Stane Jereb, Franc Camernik, Ivan Kreačič in Milan Šter.
10. Sklep: Sprejet je sklep, da se imenuje za predsednika komisije za družbeni plan in proračun mestnega zbora odbornik
Leo Kovačič, kot član pa Božo Kravljec.
11. Sklep: Sprejet je sklep, da se za upravnika zadruga "Umanjeni izdelki" izvoli Jože Karlo.
12. Sklep: Sprejet je sklep, da se imenujejo v komisijo za prenos predloga za odstavitev upravnika podjetja "Gostinstvo Polje": Lado Mazovec, Lojze Matelič in Ivan Brumen.
- Odslek za personalno evidenco, da izdela odločbe.
13. Sklep: Sprejet je sklep, da se sprejme poročilo en sklepi komisije, ki je bila imenovana za pregled dela direktorja podjetja "Umetnina".
- Tajništvo za gospodarstvo MLO.

Bart fašizmu - svobodo naroči!

Iz skupščinske pisarne:

IZ ZAPISNIKA

48. skupne seje mestnega zbora in zbora proizvajalcev Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane
dne 19. novembra 1954.

Seje je vodil dr. Marijan Dermastia, predsednik MLO.
Zapisnik seje je vodil Silvo Šivic, tajnik MLO.
Za overitelja zapisnika sta bila izvoljena Jože Kavčič in Jože Belčič.

Seja je bila sklepčna, ker je bilo od 67 odbornikov mestnega zbora prisotnih 58 in od 57 odbornikov zbora proizvajalcev 44.

Tajnik MLO je poročal, da je bilo na zadnjih sejah ljudskega odbora (od 37. do 46. seje) sprejetih skupaj 240 sklepov; od teh so bili vsi izvršeni razen trinajstih, ki so le delno izvršeni in so v reševanju. Nato je poročal, kateri sklepi še niso izvršeni in je navedel vzroke.

Poročilo je bilo soglasno sprejeto.

Nato je bil soglasno sprejet zapisnik 47. skupne seje.

Soglasno je bil sprejet tudi naslednji

dnevni red:

1. Razprava o predlogu Iniciativnega odbora o formiranju komun.
2. Razprava in sklepanje o odloku o obveznem fluorografiranju prebivalcev na območju glavnega mesta Ljubljane.
3. Izvolitev zastopnika Mestnega ljudskega odbora v Univerzitetni svet.
4. Razprava in sklepanje o manjših gospodarskih zadevah.
5. Personalne zadeve.

I.

RAZPRAVA O PREDLOGU INICIATIVNEGA ODBORA O FORMIRANJU KOMUN.

Razpravo je ^{začel} ~~otveril~~ tov. dr. Marijan Dermastia, predsednik MLO, kakor sledi:

Tovariši odborniki ! Na zadnji seji sem v kratkih črtah iznesel poročilo o delu Iniciativnega odbora za formiranje komun in skupnosti komun na področju Ljubljane - mesta in Ljubljane - okolice, ter zaključke, do katerih je Iniciativni odbor prišel. Istočasno pa so bili vsi ti zaključki Iniciativnega odbora objavljeni v treh številkah "Glasnika". V eni številki je bil objavljen predlog o teritorialnem formiranju komun s glavnimi potrebnimi podatki, v dveh nadaljnjih številkah pa predlog statuta okrajnih skupnosti in predlog statuta komun v okviru Ljubljane. Danes nimam posebnih pripomb in mislim, da lahko preidemo takoj na razpravo o predlogu Iniciativnega odbora in na sklepanje o tem predlogu.

O predlogu to razpravi

Sitar Franc :

Terenski odbori SZDL in ostale terenske organizacije na posameznih terenih so že začeli razpravljati o predlogu glede formiranja komun na področju MLO Ljubljane. Vendar se mi zdi, da je bila vsa ta informacija preko časopisov preslaba, da o vsem tem volivci v celoti niso bili dovolj informirani, pred vsem kar se tiče naših posameznih komun. Tako na pr. terenska organizacija SZDL Trnovo ni bila na jasnem, kje gre meja tako imenovane komune Center, ker je bilo v obrazložitvi zabeleženo, da spada del k.o. Trnovo pod Rakovnik, kam naj bi spadal ostali del k.o. Trnovo pa v obrazložitvi ni povedano. Pojasnil sem jim, da spada ostali del k.o. Trnovo pod komuno Center, s tem so se zadovoljili. Prvotno so bili mnenja, da spada ta del pod Rakovnik, s čemer pa se niso strinjali. Rekli so, da nimajo nič skupnega ne z Rakovnikom, ne z Rudnikom in Ižanci in da ta del bolj gravitira na samo mesto. Mislim, da bi bilo potrebno napraviti detajlnejšo obrazložitev glede poteka meje in mislim, da bi morala diskusija že danes nakazati, kje naj bi potekale meje posameznih komun. Na ta način bi se na sborih vo-

livcev lažje diskutiralo in prišlo dejansko na dan s konkretnimi predlogi. Tudi zaključke iz vsega tega bi na ta način lažje iznesli na zborih volivcev.

Mravlje Božo :

Na našem terenu je stvar obravnavala SZDL. Jasno je, da so se pojavljale gotove stvari in volivci se nekako niso mogli strinjati s tem, da bi teren Dravlje pripadal Šentvidu. Teren Dravlje je poveril mene in funkcionarja iz Šiške, naj celo stvar iznesemo pred skupščino MLO. Stvar je taka, da Dravlje ne gravitirajo k Šentvidu in da pripadajo, če je že potrebno, popreje Šiški kot pa Šentvidu, ker je precej več ljudi zaposlenih v Šiški odnošno Ljubljani in tu opravljajo gotove stvari. V primeru če bo to potrebno, bi se morali žrtvovati na oni strani za priključitev k Šentvidu namesto k Šiški. Strinjan se s tem samo v tem primeru, če je to res potrebno, drugače pa ne.

Valenčič Ivo :

Na 45. in 46. volilni enoti je SZDL bavno tako razpravljala o formiranju komun. Poleg tega je pa o tem razpravljala še širši kolektiv na terenu konkretno o komuni "Krim". Priponb ni bilo drugih kot te, ki so se nanašale na skupni narodni dohodek in narodni dohodek na 1 prebivalca. Gledali so na stvar tako, da ta komuna ne bo imela pravega življenja, vendar so se z našim pojasnilom strinjali in sprejeli na znanje, da se osnuje komuna tudi na našem koncu.

Kristan Ivana :

Za 16. in 17. volilno enoto je bil sklican sestanek SZDL. Na njem smo prišli do zaključka, da so tu gotova načelna vprašanja, katera je treba razčistiti. Na terenu niso namreč popolnoma jasni pojmi oziroma razlika med nekdanjimi rajoni in sedanjimi komunami. Sicer pa okrog tega kakih teritorialnih vprašanj ni bilo. Vsi pa so bili mnenja, da vse okoliške komune, katere so sedaj predvidene, gravitirajo k centru. To je bilo zlasti poudarjeno.

glede trgovinske inšpekcije, katera bi morala biti centralizirana ali decentralizirana, da bi ne prišlo do nekih nemogočih podraževanj, zlasti kar se glede cen tiče. Govor je bil tudi glede komunalnih naprav. Te v glavnem gravitirajo iz centra navzven. To je važno vprašanje, o katerem bi bilo treba veliko več pisati, kot pa se je pisalo. Dalje nastaja vprašanje glede električne energije, ki je zlasti v centru zelo pomembna. Vprašanje je sploh, v koliko bi se to vprašanje moglo dosledno rešiti in v koliko bi imela skupnost komun glede tega vprašanja moč vpliva na ostale komune. Prosim s tem v zvezi za pojasnilo, da bomo te stvari na zborih volivcev lahko obravnavali.

Belič Viktor :

Teren Rožna dolina naj bi se po predlogu Iniciativnega odbora cepil na dva dela : en del naj bi prišel pod komuno Center, drugi pa pod komuno Viš. SZDL terena Rožna dolina je proti temu, da bi se teren delil. Sedaj je vprašanje ali bo naš del prišel pod komuno Viš ali Center. Smo zato, da spada cel teren pod eno komuno.

Tuma Ostoja :

Pred vsem mislim poudariti vtis, ki sem ga odnesel iz sestankov, ki smo jih imeli na terenu in sicer :

Pojem komun še ni jasen in diskusija o tem je na terenu šele pravzaprav začela. Smo je gotovo, da imajo prav tovariši, ki svariijo pred odločitvami na hitro roko.

Predlog Iniciativnega odbora razbija Ljubljano na osem komun. Vprašal bi zakaj? Iz materiala, ki je na razpolago, je razvidno, da iz dveh razlogov: Prvič, ker se bojimo, da bo mesto s svojo večjo gospodarsko močjo majoriziralo okolico in drugič, ker se nam zdi, da MLO nima zadostnega stika s prebivalstvom in se mu hočemo na ta način približati in omogočiti večje udeležbo državljanov na upravljanju. Iz teh dveh razlogov delimo naravno, ekonomsko, teritorialno in politično celino umetno na nesamostojne parcele, ki bodo pa le močno navezane ena na drugo.

Veliko mesto je celota, ki je ni moč razbiti v več samostojnih komun. Razen tega tvori veliko mesto s svojo široko okolico, ki gravitira k njemu, gospodarsko celoto, ki lahko tvori s njim skupnost komun. "Občine znotraj mesta ne morejo biti samostojne kommune"..... je dejal v svojem govoru tov. Kardelj.

Mi zamenjavamo administrativne težave in pot, kako MLO približati prebivalcem, kar je oboje le zgolj vprašanje tehnike, s bistvom, da je občina - komuna osnovna družbena gospodarska skupnost, ki se hoče sama upravljati.

Is predloga je razvidno, da Iniciativni odbor ni siguran pri delitvi Ljubljane. Govori n.pr. le "prilичno samostojni gospodarski bazi ali dokaj samostojnih snotah", ker se zaveda, da so predlagana področja močno vezana med seboj.

Reševanje urbanizma, komunale in sličnih skupnih zadev mestnega območja Iniciativni odbor prepušča skupnim zavodom in podjetjem, ker je jasno, da to daleč presega kompetence občin, ni pa to spet stvar, ki zadeva skupnost komun. Navedena vprašanja rešuje podjetje lahko samo glede izvedbe, oblastvene posege pa mora potem le opraviti nek organ oblasti in to je lahko samo skupnost komun. Naša skupščinska praksa dokazuje, da je teh problemov dovolj. Z reševanjem internih problemov mesta bo skupnost komun le izgubila splošno vodstveno, regulatorno in koordinacijsko vlogo. Kamničana ali Litijčana n.pr. ne bo zanimal ljubljanski zeleni pas ali mestna kanalizacija itd., moral pa bo o tem odličati.

Nekoga vmesnega organa ne more biti med komunami in skupnostjo komun. Iz tega izhaja, da je lahko Ljubljana samo ena zaključena komuna t.j. ena celota. Delitev Ljubljane je možna le na zaključene enote z lastnim centrom, kakor so Polje, Šentvid, Mogoče še Ježica.

Glede sodelovanja državljanov pri upravljanju nam lahko pomagajo krajevni sveti. V predlogu je nakazanih še precej možnosti. Diskusija prav na terenu vodena v tem pravcu, bo pa gotovo še povečala te izglede. Mislim, da razlika pri udeležbi 60.000 ali 140.000 prebivalcev ni bistvena. Za odstranitev nevarnosti majorizacije so druge poti (2 doma itd.)

Ponavljam, da ne smemo prehitovati, ker sila kola lomi.

Polajnar Tone :

Dotaknil bi se tega, kar je govoril tov. Tuma Ostoja. Strinjam se z njim in pa z ostalimi govorniki. Vse to je bilo več ali manj razvidno iz samih aktivov SZDL, namreč v tem smislu, da vloga komun še ni popolnoma jasna. Jasna ni predvsem v družbenem smislu vsaj po mojem mnenju ne, saj prehod v komune napravi kvaliteten skok v družbenem smislu, da približamo direktno soodločanje in upravljanje čim širšemu številu državljanov, kar ni lahko. Tudi ni lahko zajeti družbenega upravljanja v en tak naprednejši gospodarski razvoj širše predele, ki so danes relativno zaostali v ljubljanskem bazenu. Jaz mislim, da tov. Tuma obstoj teh stvari ni v zadostni meri upošteval, ko je zagovarjal komune v Ljubljani kot veliko komuno. Zdaj nastaja osnovno vprašanje, zakaj bi sploh šli v komune, če celota, taka kot je, najbolj odgovarja in če so, elementi družbenega upravljanja že postavljeni in če bi vsaka druga oblika več škodovala kot koristila. Nič ne bi koristilo to, če nanesemo firme HHO rečemo komuna in bi mislili, da smo s tem že napravili korak naprej. Predlog, ki ga je res po precej težavnih debatah sprejel Inicijativni odbor, dokazuje širino, katere naj bi Ljubljana pokazala pri reševanju teh družbenih vprašanj. Na terenu, kjer sem bil, sem opazil pomisleke, da bi obrobni predeli kot n. pr. Rožna dolina prišli v komuno s premajhno materialno močjo napram Centru oz. napram Šiški ter da bi prišli v gospodarsko neenakopraven položaj. Govora je bilo o vplivanju življenjskega standarda in narodnega dohodka na enega prebivalca. Jasno je, če se tako postavlja stvar, da se bomo težko postavili na stališče komun. Vsi ti ljudje namreč zelo malo mislijo na tiste predele okrog Ljubljane, ki bodo tudi prišli v komuno. Kaj naj bi v tem primeru napravilo Barje, Polhov gradec itd., če bomo zagovarjali Ljubljano kot celoto, ostale predele pa prepuščili komunam kot so. Veliko pomislekov je bilo o vprašanjih kot so urbanizem, komunalna dejavnost, lokalni promet itd., to saradi dveh stvari:

Prvič so se bali, da bi lahko reševanje takih vprašanj dejansko ne bilo v skladu z razvojem Ljubljane kot celote, drugič pa so šli na linijo, da je prav, da se kompetence razbijajo in preidejo na manjše komune, ker da je ravno urbanizem tisti, katerega ni mogoče tako urediti, da bi se iz tega vira lahko gradile tovarne, stanovanjski blo-

ki itd., kar bodo komune lažje izvrševale. Jaz mislim, da je eno in drugo tolačenje precej napačno. Res pa je tudi to, da manjka širša obrazložitev tega, kaj hočemo doseči v prvi fazi formiranja komun. Seveda moramo pri tem vedeti, da ne gre za rajone ali občine, ampak da gre za kvalitetnejše spremembe. Predvsem bo treba razčistiti vprašanje kompetenc, zlasti katere bodo kompetence širše skupnosti in katere bodo pričele prehajati navzdol, seveda pa to šele takrat, ko bodo majhne comune pokazale, da so zadostizrele, da lahko razširjajo krog svojih kompetenc. Res je, da je bilo v zadnjem čast objavljenem v časopisju vprašanje razmejitev Ljubljane, vzorec statuta Inicijativnega odbora obeh ljudskih odborov, manjka pa vsebinska razlaga komun kot ene daljnih oblik demokratizacije v našem javnem življenju.

Matelič Lojze:

V poštev bi morala priti zveza komun kot taka, comune pa kot manjše upravne enote, ki bi imele manjši delokrog, ter ne bi morale vplivati na razvoj celote. Oblike pravega razvoja bi dala šele skupnost komun, ki bi na podlagi dobrega načrta lahko napravila veliko v pogledu komunikacij in ostale ureditve splošnega gospodarskega in finančnega stanja. Pri vsem tem sem slišal ugovor, da pravzaprav ne vemo, kaj hočemo in kaj bomo lahko v zvezi komun napravili in izvedli. V gospodarskih krogih je ta-le običaj, če hoče kako podjetje neko stvar graditi, da se od njega zahteva, da najprej predloži idejni načrt, nato glavni načrt in končno izvedbeni načrt, t.j. končni načrt, pri katerem se ponavadi ustavimo. Ugotavljam tole, da se je pri sestavi načrta upošteval načrt dohodkov celote in posameznih komun, ki bi si lahko med seboj pomagale potem zveze komun. Ni pa nobenega načrta, ki bi povedal, kaj bo zveza komun napravila. S tem bi seveda zainteresirali celoto kot tako, šele potem bi prišla ta misel ljudem bliže. Že sedaj se razpravlja o tem, kam bo hodel kdo na upravni organe in kdo bo reševal njegove zadeve. Pri teh razgovorih so prišle na vrsto še druge stvari. Reklo se je n.pr., da naj bi bil MLO središče bodoče zveze komun, ki ima svoj upravni kader, kateri se je izpopolnjeval, pa še vedno ni popoln, saj še vedno iščemo ljudi, ki jih rabimo, a jih ne moremo dobiti. Kaj bo šele nastalo, če bomo napravili

več komun, kjer bomo rabili tudi več upravnega kadra? To so postavke, ki govorijo za in proti formiranju komun. Nekdo je tudi omenil, da se bo dohodek povečal iz enostavnega razloga, ker bo evidenca večja. Temu nasproti pa bodo tudi večji izdatki za upravni organ.

Z ustanovitvijo komun se bo prebivalstvo zainteresiralo veliko bolj na upravljanju in na posameznih potrebah. Marsikdo, ki se danes ne briga, kaj in kako se dela, temveč samo zabavlja, se bo pobrigal, da se bo to in ono napravilo v njegovi upravni enoti. Nekaj drugega pa je, sahteve teh malih komun bodo tako velike, da jih posamezna komuna ne bo mogla izvršiti, zveza komun pa bo imela tako težko stališče in bo vsem potreben težko zadostila.

Pri teh rezultatih bi bila, kot je že tovariš omenil, zveza komun v sedanji obliki prevelika za uspešno reševanje in uroditve potreb manjših komun, bi pa lahko nogoče pri dobrem načrtu veliko pridobili za celotno področje Slovenije.

Kar se tiče finančne pomoči imajo na terenih sedaj tale strah. Po načrtu, ki je bil objavljen v "Glasniku", se nekateri pso- deli oziroma nekatere bodoče komune visoko aktivne, drugje pa sta združeni dve slabi komuni, ki obe skupne ne dosegata več kot polovico neke druge komune, ki je po dohodku močnejša. Zveza komun bo morala te dohodke razdeliti tako, da bodo slabše komune, ki so šibkejše nekaj dobile. Bojijo pa se, da se jih ne bo slišalo. Tisti, ki bodo imeli dovolj dohodkov na razpolago, bodo rekli, naj se v njihovi komuni še nekaj izvede, medtem ko pri manjših komunah ta stvar ne bo šla. Težko je tej stvari priti do dna.

V začetku sem rekel, da bi se prebivalstvo za te stvari bolj zanimalo in bi ga lažje pridobili za reorganizacijo, če bi se jim pokazale prednosti, ki bi služile splošnemu okolišu za dobrobit.

Nobec Franc :

Jaz bi iznesel nekaj pripomb, ki sem jih slišal med volilci glede formiranja komun. Na množičnih sestankih, ki so se sedaj vršili, ni bilo posebnega odpora proti formiranju komun oziroma njih ustanavljanju ter proti mnenju, ki ga je dal Iniciativni odbor. Ne vidim vzroka, zakaj ne bi ljudje teh stvari bolj kritično iznašali. Pred vsem bi se naslonil na nekaj internih diskusij, ko sem imel priliko

razpravljati s posameznimi člani SZDL, ki so iznašali različna mnenja in pojasnila, ki jih pa na sestanku samem niso iznesli. Videli smo, da je imela komisija za izdelavo predloga o formiranju komun cel kup težav in tudi sama ni mogla priti do najboljših in najtočnejših zaključkov. Toda kaj so volivci iznašali? Bili so resni pomisleki glede delitve mesta na več upravnih enot. Pomisleki so nastali predvsem zaradi tega, ker smo iz preteklih izkušenj videli, da smo rajonom težko določili in razmejili kompetence med rajoni in MLO-om. Deloma smo se z razčiščevanjem kompetenc rajonov borili še potem, ko so bili rajoni že ukinjeni, kompetence pa še niso bile razčiščene.

Pri komunalnih stvareh, ki obstojajo in so naš osnovni problem, bo treba iste voditi iz enega centra. Zato bo treba resno pomisliti, predno bomo mesto razdelili na več upravnih enot. Sem mnenja, da je Ljubljana - okolica doslej predstavljala res nekaj nelogičnega, ker moraš iti preko mesta v Litijo in da je treba tukaj ustvariti samostojno enoto okrog Vrhnike do Ljubljane in Litije do Ljubljane, ne pa da ta upravna enota obstoja okrog Ljubljane. Že danes pa vidim problem, ki nastaja v zvezi z ustanavljanjem komun. Bil sem na sestanku, ko so tovariši iznašali, da bi bili gotovi kraji, predvsem Dravljje, raje priključeni Šiški kot pa Šentvidu, ker imajo tam tudi svoje kulturno, fizikulturno in ostalo središče, šole itd., medtem ko hočejo Dravljje priključiti Šentvidu zato, ker imajo tovarno Štora in da gre komuni Šentvid za to, da bo imela čim večjo ekonomsko osnovo ter da bi bolje prosperirala. Omenil bi rad še to, kar so tovariši iznašali, t.j. da naj se organizacija že enkrat ustali. Mi vemo, da je treba še celo vrsto stvari izgraditi in da oblika naše organizacije še ni dokončna, vendar je želja ljudi ta, da bi se naše organizacijske oblike enkrat ustalile. Res je torej pogledamo sedanjo organizacijo MLO-a, da je povezava med ljudskimi odborniki, zbori volivcev in MLO-om pri-lično slaba in tukaj ljudje upravičeno iznašajo kritiko in žele, da bi bila ta povezava boljša. Kakor pa sem že rekel za enkrat nisem tako prepričan, da bi bila delitev mesta na več upravnih enot najbolj-ši korak naprej. Sem za to, da se komunalna skupnost vodi iz nekega centra. Glede delitve mesta imam pa resne pomisleke.

Krese Leopold :

Prepričan sem, da situacija glede formiranja komun v Ljubljani še ni tako zrela, da bi lahko odločali na tako delitev ljubljane, kot jo predlaga Iniciativni odbor. Iz raznih razgovorov smo videli, da je mnogo ljudi proti reorganizaciji in tu se verjetno tudi tiste vrste ljudje, ki so o komunah najmanj razmišljevali, in ki so tudi vedno proti vsaki reorganizaciji. Mislim, da v pogledu razširševanja pojma komune v pldesu na dosedanje forme oblasti nismo dovo lj razpravljali na terenu. Iz sestankov, ki so se do sedaj vršili, smo videli, da ljudje v bistvu ne vedo, kaj pomeni beseda komuna, kakšen je bistveni značaj komune, da bi videli ogromno razliko nad bivšimi organizacijskimi enotami in komuno. Mi o tem naših ljudi še nismo prepričali z dokumentacijami in mislim, da je vsled tega še prezgodaj o tem definitivno odločati ter smatram, da bo o tem treba še več razpravljati na terenu.

Druga stvar, o kateri hočem govoriti, pa je vprašanje vloge komune na splošno in pa vloge ljubljanskih komun, ki naj bi jih imele po predlogu Iniciativnega odbora. Tukaj mislim, da obstojajo določene razlike med mestnimi komunami in komunami izven mesta Ljubljane z ozirom na značaj mesta kot celote, ker bomo v nekem smislu, ako bomo sprejeli ta predlog, morali odstopati od nekaterih principov, radi katerih se v bistvu formirajo komune. Reorganizacija oblastvenih organov narekuje dialektičen razvoj naše izgradnje, potreba nadaljnega razvijanja demokratičnega upravljanja, približevanje oblasti ljudstvu ter neposrednega sodelovanja volivcev v organih oblasti ter dejanske možnosti neposrednega upravljanja in odločanja. Potreba je po dejanskem izvrševanju teh oblastvenih funkcij ne samo po formah, ampak da oni tudi dejansko odločajo. Odločajo pa lahko samo, če imajo svojo gospodarsko bazo, na katero se lahko upirajo in s katero gospodarijo. Že ko smo razpravljali o ljubljanskih občinah, so čisto ljudje postavljali vprašanje pred nas: Povejte nam, koliko novih stanovanj bomo lahko več zgradili ter cest, šol in drugega, če bomo imeli samostojno manjšo občino itd. Mi jim takrat tega nismo mogli dosti obljubiti, ker tudi ni imelo smisla, ker ni bilo pogojev za to, zlasti ne po taki administrativni razdelitvi, o kateri smo govorili takrat. Zato so seveda volivci odklanjali razbijanje Ljubljane na občine. Če govorimo o tem, da bo prišlo bolj do izraza samoodločanje, potem je treba dati več gospodarskih možnosti, da se ima o čem i s kom odločati. V tem smislu se

je pokazala potreba formiranja komun,t.j. novih širših enot in ta bistveni pogoj komuna mora imeti.Če se hoče take enote ustanavljati,morajo seveda imeti gospodarske možnosti razvoja.Zastonj je bilo govoriti o večjih kompetencah sedanjim občinam,ker se to premale enote s prešibko gospodarsko bazo .Zato se te občine,tu mislim izven mesta Ljubljane,združujejo v večje komunalne enote.Ne gre torej za menjanje naziva,tamveč za vsebinsko bistveno novo gospodarsko kulturno strukturo,ozziroma enoto oblasti.Združujejo se predeli,ki v celoti gravitirajo skupaj ne samo, geografsko,ampak tudi gospodarsko,politično in kulturno.Gre za združitev v večje,močnejše enote,da bodo imeli s kom in o čem odločati.Težišče je torej na povezovanju z naprednejšim in močnejšim centrom.Čisto nič ni slučaj,da so na sestankih Bežigradci in Zelenojamci,ozziroma Jaršani prvo vprašanje postavili v tej zvezi: Kam bomo spadali ? Čim se jim je odgovorilo,da bodo k centru,ni bilo nikake diskusije,dočim so v večini primerov oni,ki bodo izven,protestirali.Seveda tu se oglašajo tudi taki,ki vidijo vedno ob reorganizacijah nov e težave in stroške.Na te seveda se ne moremo ozirati.

Misliti,da je glede Viške komune stvar taka,da se bodo verjetno predeli iz daljšega zaledja radi vključili v Viško komuno,dočim je za ta del,bliže mesta problematičnejše.Jaz nisem na veliko Ljubljansko komuno,ker sem bil vedno proti prestavljanju Ljubljanske table inustvarjanju umetno velike Ljubljane,tako kot imamo danes tablo Ljubljane,ki je na Jančah in ne vem kje še.Smatram,da je nujno ustvariti komune z okolice Ljubljane.Nesporno je za sedanjo občino Polje,ki jo je potreba razširiti i teritorialno,kar gravitira na njo, in po kompetencah.Prav tako je nesporno za Šentviško komuno,ki že predstavlja za te predele priroden center.Tudi ta,mislim,da bi se mogla pomakniti bliže do Šiške ter povezati vso to knežko problematiko v svoj delokrog,dočim za Šišensko komuno ne vidim pravega razloga.Tudi je vprašanje,kako prirodno določiti meje med centrom in Šiško.Včasih je n.pr. predstavljala Šiško meja pri stari cerkvi,mislim tu na Šišensko predmestje,toda danes je to že strnjeni del mesta.Če je lahko Bežigrad skoro do Kleč pod Komuno center,ne vem zakaj naj bi bila Šiška izven.Upravičena je komuna tudi na Posavju s Črnučami ter Rakovnik s celotnim barjanskim koncem,dočim mislim,da je problematika tega ožjega strnjenega dela tako enotna in specifična,da jo je nemogoče deliti.S temi obrobniimi komunami in pa

preko zveze komun bi bila Ljubljana dovolj povezana z najširšim saledjem. Po tem predlogu pa mislim da kršimo osnovni princip komun, ko gremo v Ljubljanskem primeru na razdruževanje centra, dočim vsepovsod na združevanje k močnejšemu gospodarskemu in kulturnemu centru.

Drug princip, od katerega tudi odstopamo v Ljubljanskem primeru, je vprašanje kompetenc. Druge komune izven mesta, ki bodo predstavljale prirodno gospodarsko, kulturno celoto, bodo imele vse kompetence po tem novem sistemu in bodo lahko o vsem odločale, medtem ko Ljubljansko tipične mestne komune, tu mislim Šiško in Moste, ne bosta mogli. Tu se bo seveda močno razvijal tudi lokalizem, ki mu pa ne moremo zameriti, ker bi bilo tudi slabo, če se ne bi. Težnje teh komun bodo vsekakor, da čimveč store za napredek svojega delokroga, dočim bo za probleme, ki so skupnega komunalnega značaja - in teh v Ljubljani ni malo - manj razumevanja. Tukaj imamo vrsto problemov skupnega značaja, urejevanje cest, prometa, politika preskrbe in sli no. To bo zopet predmet kritike vseh komun in zborov volivcev. Kdo pa bo nosil dejansko odgovornost? Vsekakor zveza komun. Pri t-em pa zopet odstopamo od principa, da si bo zveza komun prilastila mnogo več kompetenc, kakor pa jih določijo novi principi in nova vloga okraja, dočim bodo Ljubljanske komune, to mislim v ožjem delu mesta, imele manj kompetenc v odnosu do zunanjih, ki lahko o vseh problemih same odločajo. Prav tako pa bomo imeli po vsem tem dva rešina v sami zvezi komun: kadar se bo razpravljalo o Ljubljani, bodo imeli poslanci večja pooblastila, kakor pa ^{za} zunanje komune. To po mojem ne bo zdravo, ali pa bodo Ljubljanski poslanci sestavljali posebno frakcijo in se bodo tudi mogoče posebej sestajali, kar bo gotovo neugodno vplivalo na komune. O teh stvareh bi bilo treba več razmisliti.

Da bi močna mestna komuna majorizirala okolico, mislim da se ni treba bati, saj bo itak sam sistem obveznosti do zveze komun to onemogočal, ker bo vsaka komuna odvajala po svoji gospodarski moči. Tu se bodo zbirala sredstva tudi za eventuelno pomoč zaostalim predelom. Mislim pa, da z gospodarskega stališča niti zdravo ni nasilno ustvarjati take meje med kommunami, ki bi omogočile enak naroden dohodek na prebivalca. Te enakosti ne bomo nikoli dosegli. Zmanjševanje teh razlik je realno samo na bazi razvijanja gospodarske

inicijative in nenehnega prizadevanja.

Moj predlog je, kot sem že dejal, da se formirajo obrobne komune, ki naj povežejo čim širšo okolico, kar seveda realno gravitira na te centre, kot je Šentvid, Ježica, Polje, Rakovnik in eventualno Vič. Te komune bi tudi povezovala slično problematiko, predvsem kmečko, dočim naj strneno mesto, ki ima tudi svojo specifično problematiko, ostane ena komuna. Tako bi bilo ne osem, temveč pet komun.

Zupet Avgust :

Na vprašanje komun hočem gledati iz nekega drugega stališča. Kot član delegacije sem se udeležil Stalne konference mest in mestnih občin v Skoplju in če kdaj me je situacija v Skoplju prapričala, da moramo te stvari gle dati bolj precizno z neke druge strani, ker Ljubljana je prišla v pogledu razprave o formiranju komun najdalj. Tudi ni slučajno, da so naša večja mesta bila v Skoplju brez koncepcije glede formiranja komun na mestnem področju. Mislim, da ima to svoje globlje korenine, tudi ekonomske, posebno glede na slabosti, katerih nismo v nobenem mestu presti oziroma smo z njimi obremenjeni prav tako kakor drugje. V spominu mi je ostala diskusija beograščana, ki je dejal : "Mi nemamo koncepcije, ali mi imamo občine, k čemu jim dajmo još neka prava". Tako namreč izgleda presoja ustvarjanja komun iz velemestnega merila, kjer se pase nek centralizem in monopolizem svoje vrste. Ko smo mi dali k temu svoje pripombe se je diskusija nadaljevala in povzročila tehtno razmišljanje tako, da so se na koncept Reke, ki se je nameravala razširiti, slišali že ironični klici : "pa vaša komuna hoče da ide dole do Splita i Dubrovnika". Hoteli smo poudariti, da gre za svojstven pojav po naših mestih, kjer gre za gledanje, da je mesto celota in da se ne da deliti. Pravi jo : mesto je ena homogena celota, vas pa je druge. Gre za tipično zaprtost mesta, katero že sedaj preživljamo v zaprtem krogu ne oziraje se na najbližnjo okolico. Mislim, da vprašanja niti ne bi mogli, niti ne bi smeli postaviti tako, da je ta celota nedeljiva in bi nas moral nekaj naučiti tudi zgodovinski razvoj. Šiškarji bodo še nadalje ostali šiškarji, moščanci še nadalje moščanci, kljub temu, da so moščanci tudi ljubljancani. Zato se ne moremo danes postaviti na stališče, češ, da ni problem taka ogromna komuna, ki bi imela polovico vsega narodnega dohodka v primerjavi z ostalimi 14 malimi komunami v okraju.

Drugo, kar sem že v začetku rekel, je to, da si ne morem predstavljati kako bomo pred nadaljnim zgodovinskim razvojem zagovarjali to situacijo : Na podeželju bomo šli na formiranju komun, v naprednih predelih, kjer imamo razvito industrijo, torej kjer je torišče napredka in socialističnega gledanja na družbeni razvoj, bomo pa šli na krajeve svete in njih formiranje z omejenimi pravicami. Teh stvari ne bomo mogli prezreti in bo treba na to vprašanje globlje gledati. Sedaj ni vprašanje o tem, da se napravi šablona glede obsega pravic komun, ker te bodo nujno dane v tem smislu, da jim damo ^{polne} pravice, kot jih ima danes n.pr. okraj .

Naslednje vprašanje pa je, ali bomo šli na polno in najširšo koncepcijo ali pa bomo šli na postopno reševanje teh stvari. Ne moremo iti naprej s tako orientacijo, da bi spuščali postopoma pravice navzdol, kot se je to dogajalo recimo v Skoplju. Mislim, da poteka v zvezi s tem razprava že polni dve leti. Razpravlja in piše se o tem več kakor o kateri drugi stvari. Res pa je, da je neposredno sodelovanje premajhno in da je preveč tistega starega gledanja na vso stvar. Tu ne gre za kake stare rajone, ker za iste ne more in ne sme iti. Nekaj takega delali več ne bomo. Tudi ne za neke piškave občine z omejenimi pravicami, kot je to koncem koncev tudi v Ljubljani primer. Gre za kvalitetni skok, za spremembo, da bomo dali polno vrednost vsemu temu. Smatram, da je potrebno gledati na stvari tako, da problem ne ostane nerešljiv. Koncem koncev so ceste najbolj klasičen primer, ki vežejo komune med seboj. Ne moremo reči, da se te stvari ne dajo reševati oz. rešiti, zato mislim, da je koncept, ki je postavljen, brezdvoma napravi poti. Tega se v okviru mesta nismo ustrašili in nismo zapadli mestnemu gledanju, kot so zapadli temu drugje, ampak smo šli naprej in smo začeli problem resno reševati. Nismo šli na to, da je Ljubljana nedeljiva celota in tega tudi ne smemo očitati Inicijativnemu odboru. Ta se je zavedal svoje dolžnosti ko je gledal na to, da je Ljubljana glede svojih centralističnih posledic nekaj doživela prejšnje leto in da^{se} je iz tega tudi nekaj naučila. To je po mojem mnenju tudi razlog za tako gledanje danes. Mislim, da iznešeni prigovori nis načelni. To so več ali manj praktični pogledi na to vprašanje iz tehnično - administrativne plati, najmanj pa iz družbeno - politične. Prigovori so n.pr. taki : češ, koliko kadra bo treba ! Jasno je, da bo kader potreben, s tem pa še norečeno, da moramo ta kader postaviti čez noč. Mislim, da ne gre tu za

neko bistveno povečanje sedanjega kadra, temveč gre za postopno, solidno izgrajevanje, na kvalitetno formiranje komun. Jaz se s konceptom Iniciativnega odbora principiarno strinjam, ne bi pa se postavil na stališče, da je koncept sprejeti tak kot je. O tem je treba razpravljati še na zborih volivcev in sicer o mejah, o obsegu komun in o gravitacijskih vprašanjih. Glede gravitacijskih vprašanj bi bilo treba diskusijo postaviti bolj široko, predvsem glede samostojnosti komun v materialnem smislu, kar je seveda izhodišče za pravo gledanje. V kolikor bo to gledanje pravilno, bo temu primerna tudi razprava na samih zborih volivcev. Za Bežigradom včeraj razprava ni bila slaba.

Zdešar Henrik :

Zanimivo je, da načelnega razpravljanja glede komun ni. Tovariši, jaz ne bi hotel iznašati svojega osebnega mnenja, ampak opažanja, ki sem jih dobil pri raznih razpravah. Ko smo pričeli govoriti o mejah, je vprašanje formiranja komun oziroma njenih mej povsod izbilo, zlasti na perifernih območjih. Tam vsi teže k centru, s kratka na terenu vlada težnja k večjemu centru. Doživel sem na aktivu SZDL, ko smo razpravljali o tem, kam bi spadala ta volilna enota, da so tovariši mnogo razpravljali o tem, ali je to potrebno ali ne. Ko pa smo dognali, kje tečejo meje te volilne enote, so se takoj strinjali s tem, da se ustanavljajo komune. Na naše zборе volivcev bi morali iti dobro pripravljeni, da bomo lahko ljudem pojasnili pomen ustanavljanja komun. Drugo pa je, ko se bo pričelo razpravljati okrog mej; takrat bo treba pa ljudi poslušati, ker bodo verjetno kaj pametnega predlagali. Naš sklep naj ne bi bil osebno stališče, ampak stališče zbora volivcev. Mi o rezultatu iz zborov volivcev še ne moremo govoriti, ker jih še nismo imeli. Aktivno se bomo lahko pogovorili šele kasneje, ko bomo slišali mnenje zborov volivcev. Mislim, da bodo ti zbori volivcev zelo obiskani tudi po perifernih delih in da bo diskusija v zvezi s formiranjem komun tudi živahna. Moramo si pa biti na čistem, kakšno stališče bomo na zborih volivcev zavzeli. Načelno so stvari ljudem poznane, ko pa se prične konkretno razpravljati, je težko pravilno odgovoriti, če nismi dobro pripravljeni.

Ocepek Lojze :

Strinjal bi se z diskutanti o tem, kar se tiče pojasnjevanja problemov formiranja komun. Napravljeno je bilo premalo in bo treba v tem pogledu še veliko napraviti, da bodo ljudje razumeli, zakaj gremo na formiranje komun. Ne bi bilo prav, če bi mi zavzemali samo tista posamezna stališča in mišljenja, kot se običajno na sestankih iznašajo. Če hočemo, da bo bistvo formiranja komun na zborih volivcev prodrlo, je treba imeti pred očmi to, da mi kot odborniki usmerjamo diskusije z določenimi stališči in ne da bomo na zborih volivcev samo poslušali ter prevzemali in nato prenašali na ljudski odbor. Če bomo delali tako, ne bomo dosegli pravilnega rezultata. Prišla je na primer bojazen in pripombe s strani volivcev, češ da je formiranje komun samo ena od reorganizacij in da bo tudi samo pri tem ostalo. Jasno je, če bomo stvari tako prinašali na zборе volivcev, potem bodo ljudje iznašali argumente, češ kako bo z urbanizma komunalno dejavnostjo itd. V principu je bilo postavljeno formiranje komun, ni pa bistveno važno, kako bodo izgledale komune in ali bodo reševala komunalne probleme podjetja ali kdo drugi. Mislim, da smo pri vsej tej diskusiji in usmerjevanju diskusije za formiranje komun pozabili na eno, t.j. na vprašanje družbeno - politične vloge formiranja komun. To je osnovno vprašanje. V komuni se bodo združili vsi neposredni proizvajalci, ki bodo povezani z organi oblasti demokratično. Na ta način bomo hitreje razvijali socialistične družbene odnose. Če hočemo danes stvari pravilno usmerjati in če hočemo, da bodo ljudje na zborih volivcev stvari razumeli, se je treba orientirati na to, da bomo začeli z diskusijo o družbeno-politični funkciji formiranja komun. Če se bomo na to orientirali in stvari tako postavili, bodo razprave potekale dobro, v nasprotnem primeru pa bo tako kot je potekalo danes, ko se iznašajo drobni pomisleki in ne bistvena vprašanja. Odpadle bodo negativne pripombe, kot se danes pri nas postavljajo.

Zdi se mi, da za Ljubljano govori še en značilen argument za formiranje komun. To je nedvomno diskusija okrog MLO - a in sicer glede vprašanja centralizma, ki se je postavljalo na zborih volivcev. Stalno je bil MLO kriv tega ali onega, torej v vsakem pogledu glavni krivec, če se stvari niso dobro reševale. Na zborih volivcev je treba tudi postaviti to v prid formiranja komun. Treba je razložiti, da mesto ne sme ostati celota tudi zato, ker bomo na ta način razbili nacionalistične elemente. Če bomo te stvari tako postavljali, se bodo na-

ši socialistični odnosi hitreje razvijali. Ko gremo na zборе volivcev se je potrebno orientirati predvsem na ta družbeno - politični moment v zvezi s formiranjem komun.

Krese Leopold :

Prosim tovariša predsednika, da se tu ugotovi, da nihče od odbornikov do sedaj ni diskutiral proti komunam v principu, temveč samo proti taki razdelitvi mesta in pa da stvar še ni dovolj pripravljena.

Drobež Franc:

V kolikor sem na terenu razpravljajal o formiranju komun, nisem prišel do tega zaključka, da nekdo odklanja koncepcijo komun in tudi iz razprave ljudskih odbornikov nisem zaključil, da bi bili proti formiranju komun. Zdi se mi, da vsi razumemo, da je koncepcija, ki je postavljena, dobra, celo odlična bi rekel, in da se bomo mi za to koncepcijo tudi tolkli. Gre pri tem samo za eno vprašanje, namreč to, ali je nam ljudskim odbornikom in aktivistom na terenu, ki se v razprave o formiranju komun že poglobljamo, dovolj jasna družbeno-politična vloga formiranja komun. Tukaj mislim, da ni potrebno samo prepričevanje, ampak konkretno delo, konkretne praktične oblike, pripravljanje analiz za to sprovedbo. Tega vprašanja ne bo težko sprovesti v primeru, če bomo tako razpravljali in če bomo tako pripravljeni na terenu. Ljudje, s katerimi razpravljam na terenu, so pripravljeni o tem vprašanju razpravljati v pozne ure zvečer. Postavimo zelo hitro praktične primere za sprovedbo te koncepcije, ki jo imamo. Lahko rečemo, da je največji napredek družbene vloge v tem, da bomo s takim poglobljanjem vključili nove ljudi v družbeno samoupravljanje. Ti ljudje namreč danes še niso zajeti in stoje ob strani ali so zaposleni pri manjših nalogah, sposobni pa so reševati tudi večje.

Vsa diskusija se vrti okrog tega, kako v Ljubljani pravilno sprovesti organizacijo komun, kako pravilno zajeti ta teritorialna področja, da ne bi pri ljudeh naleteli na odpor. Ljudje imajo dovolj razumevanja in smisla za izkanje teh oblik in že celo iščejo kje bo njih kulturni, gospodarski in politični center. Največ prahu smo dvignili s tem razrezom Ljubljane na komune, ker verjetno nismo

dobro zadeli in rešili teritorialnega vprašanja oziroma razdelitve. To mi potrjuje prav dejstvo, da najdemo največ ostrih razprav po teritorialnem vprašanju prav na tej ožji periferiji. Ta stvar pa ni več sporna, čim se pričneš pomikati proti Mostam, Bežigradu itd. Vse težišče razpravljanja se vrši okrog ožje periferije. Doličiti pravilne meje in tem perifernim predelom pomeni, da smo napravili že velik korak naprej. Seveda bo treba znati ljudem pravilno predložiti, kje naj bi bili centri takih komun. To tudi najbolj potrjuje dejstvo, da Polje in Šentvid tega vprašanja sploh ne postavljata, ker sta ti dve komuni svoj center že našli in lahko trdita, da se bosta ti dve komuni najbolj razvijali in poglobljali.

Šiška, kakor mi je znano, ima svoj Iniciativni odbor. Ta je svojo nalogo gotovo dobro opravil. Verjetno bo ta Iniciativni odbor najbolje rešil vprašanje, do kam naj sega komuna Šiška in ali naj bo sploh komuna, če ne bo postavil mogoče sploh vprašanja nesoglasja po odcepitvi kot bližnja periferiji mesta, katero je treba smatrati kot del mesta.

Če vzamemo Moste je stvar taka. Če bomo šli v to, da bomo vzeli za mejo južno železnico in vse proti vzhodu, kar zavzema mošćansko občino, ne bomo naleteli na težave, ker to gravitira na mošćanski center. Če pa gremo proti severo-vzhodu, tam pa se spopademo z interesi Most, ker je severo-vzhod bolj vezan k centru, ker teče tu prometna žila, Moste same jih pa oddaljujejo. V tem primeru bi se morala glavna diskusija vrteti okrog tega, kako posamezna področja korigirati in jih pravilno zajemati, da bi to vprašanje ne bilo sporno. Res je, da bo pri vseh teh vprašanjih glede sprovajanja teh nalog v zvezi s formiranjem komun, cel kup tehničnih vprašanj, katere bodo zelo važna. Zdi se mi, da smo o teh vprašanjih malo govorili in smo jih odrivali od sebe. Na teh zborih volivcev bodo ljudje hoteli imeti nekoliko podrobnejše odgovore na ta vprašanja. Vprašanje prometa ne more biti vprašanje vsake posamezne komune, ker posamezna komuna ne bo mogla organizirati avtobusa, trolejbusa in recimo tramvajskega prometa. Principielno bo moralo biti vprašanje prometa reševano od zveze komun, ker promet ne zajema samo ožjega področja mesta, ampak tudi periferne predele: Domžale, Litijo, Vrhniko, Polhov gradec itd. Zato bo moralo biti to v interesu zveze komun in samo v primeru, da bo to res interes zveze komun in če bo to zveza komun

tudi rešila, bodo odpadli problemi glede prometa, katere so mnogi postavili.

Potem je padlo tudi vprašanje, kako bo z razdeljevanjem stanovanj. To stanje je trenutno še aktualno, ker stanovanja odreja-
mo zaenkrat še administrativno. Perspektivo pa imamo, da stanovanj
ne bomo več razdeljevali na administrativni način, temveč na bazi
ponudbe in povpraševanja, kar pa je seveda še daleč.

Tukaj ni vprašanje, ali se da to tehnično administrativno
speljati ali ne. Speljati se da, bodo pa drobne težave, ki pa ne mo-
rejo biti take, da bi lahko odlagale razglabljanja in realizacijo
snega formiranja komun v Ljubljani. Ena misel, ki me pri tem vodi,
je tudi ta, da se morajo komune v Ljubljani organizirati postopoma.
Najprej bi organizirali komune na tistem področju, na katerem je te-
ren že dozorel in hoče imeti svoj upravni center. Želi organizirati
svojo upravno enoto, ki bo dajala možnost poglobljanja družbeno-po-
litičnemu razvoju. Vič bo povedal svoje, Moste svoje, Šiška svoje in
verjetno bodo na zborih volivcev veliko povedali.

Iniciativni odbor v Šiški za formiranje komun sem omenil
namenoma radi tega, ker mislim, da bi bilo potrebno, da bi take odbo-
re formirali tudi drugje na drugih terenih. Vprašanje pa je, ali se
bo to drugje razgibalo ali ne. Za Iniciativni odbor v Šiški vem ra-
di tega, ker je tam moj s edež podjetja. Važno pa je, da bi se danes
zedinili o najbolj spornih vprašanjih glede perifernih predelov.
Mislim, da bi ne bilo prav, če bi šli na to, da bi rekli: meja bo tek-
la po tej in tej ulici. Potrebno bo veliko razpravljanja v zvezi s
tem in veliko pobud s strani zborov volivcev. Ne smemo pa pustiti,
da bi se uveljavljali na zborih volivcev tisti, ki so proti spre-
membam o političnem življenju.

Dr. Marijan Dular:

Ko sem v zadnjih dneh razpravljaj z raznimi predstavniki
terenskih organizacij in SZDL mi je padlo v oči to, da se je v glav-
nem smatralo v zvezi s predstoječim podružabljanjem za glavni pro-
blem, da bi prišli s formiranjem komun do neke reorganizacije, pa
če hočete do neke administrativne razdelitve. Slišalo se je mnogo o
primerjavah bodočih komun z rajoni. Iz vsega tega je prišlo do iz-
raza gledanje, da ljudem ni jasno, kaj naj bi pravzaprav bila prava
vsebina naših komun. Daleč so bili vsi od tega, da bi pojmovali no-
vo formiranje družbenih oblik s tega vidika, kot je govoril tov. Oče-
pek, da bi pri tem smatrali, da gremo tukaj v globoko demokracijo,

da se na ta način onemogoča tisto centralistično delovanje MLO -a, ki se je zaradi sedanje oblike od časa do časa nehote inkristaliziralo v tej smeri. Interesantno je to, kar se zdi meni posebno važno pri presoji in kar naj bi bila vsebina teh bodočih komun, da smo namreč imeli na področju Ljubljane razne socialno-zdravstvene svete in da so ti socialno -zdravstveni sveti, kjer so bili dovolj aktivni, kjer so bili dovolj samoiniciativni, ker so v njih sodelovali ljudje, ki so probleme zrelo presojali, prišli do zaključka, da je v sedanji obliki vođenja mesta Ljubljane iz enega centra zelo t-ežavno in da je to glavna prepreka, da bi prišli lahko do realizacije njihovih zaključkov, kot so npr. problemi zdravstvenih domov. Smatralo se je namreč, da je z ozirom na potrebe mesta na področju zdravstva zelo težko pričakovati, da bi se našla v doglednem času vsa sredstva za izgradnjo novih zdravstvenih domov. Interesantno je to, ko so prihajala mišljenja s terenov, da so se težnje po izgradnji teh zdravstvenih domov pojavile na tistih področjih, ki so sedaj nekaka podlaga za diskusijo o razdelitvi mesta Ljubljane na bodoče komune. Ni to slučaj, temveč je bilo to narekovano iz konkretnih potreb. Tudi je nemogoče misliti, da bi Iniciativni odbor sam kot tak prišel do razdelitve Ljubljane in mej na podlagi mišljenj krajevnih socialno zdravstvenih svetov. Iz tega vidimo to, da so te meje postavljene tako zrelo in preiščeno, da je težko diskutirati v tem smislu, da bi jih bilo možno izpremeniti z večjimi korekturami. Socialno zdravstveni sveti, ki so pokazali precej iniciative, so bili mišljenja, da bi bilo potrebno, da se več njih združi v neko celoto, ki naj bi predstavljala zdravstveni odbor ali kar koli in da bi ta prevzel iniciativo in se pobrigal za načrte, denarna sredstva pri MLO in izvedel to stvar. To je bila težnja že leto, leto in pol nazaj. Vidimo pa, da je ravno sedaj, ko gremo v to demokracijo, podružabljanje in razširitev družbenega upravljanja, to najboljša pot, da se bodo te težnje lahko čimpreje uresničile. To je bil primer glede zdravstvenih domov. Sem pa prepričan, da je še polno takih problemov, ki se bodo na ta način veliko lažje uresničili kot bi se mogli uresničiti če bi Ljubljana kot taka ostala še naprej. Ne vidim, da bi šlo s formiranjem komun za neko cepitev Ljubljane, da bi Ljubljana izginila i

sem ljeverda. Mislim, da bo na ta način lahko Ljubljana boljše prosperirala in da bo Ljubljani pri tem nekaj, kar ji je d al zgodovinski razvoj, ostalo. Ljubljana bo dobila široke predele okolice Ljubljane in se bo lažje razvijala in dosegla tisto stopnjo, na kateri je danes center.

Dr. Marijan Dermastia:

V principu bi se strinjal z ugotovitvami poedinih tovarišev, samo smatram, da je treba te ugotovitve nekoliko korigirati. Tovariš Tuma je rekel, da je diskusija o formiranju komun že začela, pojasnil pa bi, da se je ta diskusija začela že davno. Diskusije je sedaj, ko ljudski odbor razpravlja o konkretni platformi organizacije komun, dobila le svoj višek. Popolnoma jasno je, da se mora jo v tem obdobju razpraviti vsa nejasna vprašanja, ki danes še motijo poedine tovariše. Vprašanja so ostala nejasna zaradi tega, ker se posamezniki nismo dovolj v to poglobljali, ne pa mogoče zato, ker ni bilo o tem dovolj govorjeno. To sem videl v praktični diskusiji sam. Tovariš Jošt je hotel poudariti, da je princip formiranja komun sprejemljiv in jasan. Toda zoperstavlja se demokratičnemu razvoju Ljubljane se pravi negirati potrebo ali pa nerazumeti, kaj so komune. V tem pogledu ne smemo iti na govorniške obrtaje. Biti si moramo popolnoma na jasnem in na čistem o tem, da je brez daljne decentralizacije oblasti nemogoče govoriti o nekem družbenem političnem napredku in o rešitvi tistih problemov, ki so dovedli svoj čas do ljubljanske afere. Z jedrom te ljubljanske afere smo se seznanili in ga spoznali. Korenin tega jedra v nadaljnjem razvoju, v borbi za demokratičnost upravljanja ne bi porezali, če ne bi dali možnosti široki iniciativi mas, da pride na najdemokratičnejši način do izraza in da jo dejansko razvijemo tudi v materialnem pogledu. Namenoma bom poudaril nekaj stvari v zvezi s ljubljansko afero. To je vprašanje centralizma ljudskega odbora in njegovih objektivnih pogojev, ki so dovedli do tega, da je prišel MLO v nasprotje, v neposreden spopad s demokratičnimi težnjami širokih ljudskih množic in njihovih hotenj. Družbeni razvoj in družbena formacija imata odgovarjajočo vlogo v celotnem razvoju, ki je med drugim tudi formiral vlogo centra. Ta vloga centra se je namreč potencirala s izkoriščevalskim družbenim sistemom in ravno zaradi tega se je center razvil, ne pa mogoče zaradi tega, ker je bil sam po sebi nujno potreben.

Center se je razvijal v vseh prejšnjih režimih zaradi tega, ker je živel na račun periferije in revščine, kateri je jemal viške dela in se z njimi tudi okoriščal. Ves družbeni razvoj po osvoboditvi je še vedno zaradi ostankov prejšnjega družbenega razvoja imel tendence od periferije k centru. Naše diskusije po družbenem planu so popolnoma jasno pokazale, da je center imel vedno favorizirano stališče napram periferiji. Te stvari smo nasledili, nismo pa jih znali analizirati in dejansko razbiti. Mnenja sem, če je kakšna stvar važna pri formiranju komun, je važna prav ta, da gremo od centra k periferiji. Na ta način bomo imeli socialistični izgled mesta z razvitimi perifernimi centri, ki bodo odigrali svojo vlogo in dvignili periferijo na tisti nivo, ki ga ima danes center. Mislim, da je to ena izmed osnovnih političnih nalog, ki jo z "razbijem" Ljubljane hočemo doseči. Mi s tem Ljubljane ne razbijemo. Mi razbijemo s tem samo prednosti centra v ožjem smisli besede. S tem mi Ljubljano na višjem nivoju združujemo in ji dajemo pogoje, da se razvije v veliko socialistično mesto. To je osnovna, kvalitetna razlika poleg vsega drugega, kar se tovariši v diskusiji iznesli. Če teko gledamo na te stvari, potem ne more biti nihče proti temu, da Ljubljano "razbijemo".

Strinjam se s tovarišem dr. Marijenom Dularjem v zvezi z diskusijo, ki smo jo imeli v začetku, ko smo začeli razpravljati o vprašanju zdravstvenih domov, katere nas je privedla do zaključka o formiranju zdravstvenih občin. Zelo široko smo diskutirali o njih in o družbeni bazi, ker druge ni bilo. Danes pa nas dejansko silijo demokratske težnje in družbeno-politične potrebe, ki obstojajo, v tem pravcu, da te organe razvijamo tam, kjer je najbolj potrebno. Ta problem sem namreč začel s tega konca, ker se mi zdi, da diskusija teh stvari ni jasno začela.

Še en problem je, ki je prišel nekoliko nerodno do izraza. Neki tovariši so govorili, da mi ne moremo o tem še odločati. Mislim, da je to v bistvu popolnoma napačno. Nihče namreč danes ni smatral diskusijo kot podlago za nekaj, na bazi česar bomo do končno odločali. Diskusija je samo uravnavanje mišljenj kot takih in sprejemanje skupnega koncepta, za katerega se bomo mi kot ljudski odborniki borili na zborih volivcev in ta koncept volivcem tolmačili. Mi pa šlo pri tem za nikakršno odločanje, odločali bomo šele takrat, ko bomo na bazi naše politične borbe na zborih volivcev uspeli

ljudi prepričati o tem, da so pomisleki zaradi pisarniških misli ali aktov odraz zastajanja in nerazumevanja demokratišacije našega javnega življenja. Vse to mišljenje bo namreč treba podrediti družbeno-političnemu napredku, ki izbira iz komun. Mislim, da danes ne moremo diskutirati o tem, ali bo tekla meja tukaj ali tam, niti ne moremo diskutirati o tem, ali formiranju komun odgovarja 8, 10 ali pa 14 komun. To je stvar, katero bo dejansko razčistila široka neposredna demokratična diskusija. Na to ne smemo nikoli pozabiti in se moramo izenačiti po skupni platformi, s katero bomo šli pred zbornice volivcev. Osvojiti moramo vse široke družbeno-politične argumente, ki bodo govorili tako, da bodo za široke mase res prepričevalni. Kakršnokoli demagogiji pa se moramo odločno zoperstaviti. Tu pa seveda ne gre za nobeno demagogijo, pač pa za družbeno kvaliteten skok, ki pa ne bo izvešen v silvestrovi noči. Rešitev tega problema bo zahtevalo veliko naporov in težav. Mogoče bomo imeli tudi take slučaje, ki bodo površnemu opazovalcu dajali argumente v roke, češ pogrešili ste. Če gledamo to z družbeno-političnega vidika in s stališča argumentov, katere smo že iznesli, potem je danes jasno to, da smo obvezni to napraviti, če nočemo napraviti greha napram demokraciji na sploh in demokratičnemu razvoju našega ljudstva, mesta.

Dopolnil bi tovariša Drobeža. Rekel je namreč, da je bilo vprašanje Iniciativnega odbora v Šiški. Tega ne bi smatral tako, kot misli tov. Drobež in bi bilo napačno reči, da obstoja tam iniciativni odbor, res pa je to, da so tereni Litostroja, Dravlje in Zg. Šiška, med-sebojno razumevajoč potrebe časa in razvoja o teh stvarih razpravljali in prišli do gotove skupne platforme d-e-la. To pa je ravno dokaz, da je ta konkretna iniciativa, ki je prišla s strani MLO-a, dejansko dobila svoj koren in da se med masami že pokretno sile. Ne mislim, da je tov. Drobež to napačno razumel. Ta iniciativni odbor se je formiral zaradi tega, ker so ljudje na širokih masovnih sestankih, na katerih je bilo preko 100 predstavnikov družbenih organizacij in podjetij, prišli do zaključka, da morajo to formirati in da oni sami prevzamejo v roko iniciativo za organizacijo svoje komun in da so tudi sami odgovorni, da se ta stvar izvede. Mislim, da to ni samo pohvalno, nego je dejansko pokazalo, da so mase vlogo komun razumele in da to vlogo prenašajo naprej.

Franc Drobež:

Mene moti, zakaj smo postavili vprašanje komun Center.

Leopold Krese:

S tem smo ravno dali poudarka malomeščanskemu centru.

Dr. Marijan Dermastia:

Mi moramo zgodovinski razvoj do neke mere očuvati. Ne smemo iti tako daleč, da bi podrli tisto, kar je pod družbenimi pogoji nastalo. Ne smemo te celine razrezati. Podobno smo se uprli administrativnim posegom, ko se je predlagalo, naj bi spadala Emona v eno, Pošta v drugo, Nana v tretjo in "Slon" v četrto komuno. To bi bili administrativni posegi, ki bi ne imeli niti ekonomske niti družbene upravičenosti po obstoju. Ta center pa, ki je nastajal ima svojo zakroženo celino in jo lahko opravičuje.

Ing. Marijan Tepina :

Predlagan, naj bi ne uporabljali besede komuna Center, ampak imenujmo jo n.pr. komuna Grad. Ta beseda bo več predstavljala. Imam predlog za imenovanje komisije, ki naj bi to proučila. Komisija naj bi sedanji predlog komune Center razdelila na dve komuni in sicer na severni del od Vilharjeve ceste in na južni del od te ceste. Mislim, da ima Bežigrad nekaj svojega in da tega predloga ne bi bilo slabo proučiti. Severni del Ljubljane ima še svoj obraz in se bo še nadalje razvijal.

Dr. Marijan Dermastia:

Sentrem za potrebno, da to stvar objasnim. Mi smo o tej stvari že razpravljali in sicer o Bežigradu kot samostojni enoti. Prišli smo do zaključka, da s tem našim predlogom nismo izčrpali vseh možnosti. Rekel sem že, da ni rečeno, da je predlog brez napak, ker je Iniciativni odbor premajhen in dela premalo časa, da bi lahko pretehtal vse možnosti. Ravno široka diskusija bo te probleme odprla. Čeprav smo prepričani, da ima Bežigrad vse pogoje, da se razvije v samostojno enoto, trenutno še ni prišel tako daleč, ni pa rečeno, da se nivo bežigraščanov ne more razviti dalje, v hitrejšem pravcu.

Joško Gorjanc :

30. in 31. volilna enota sta razpravljali o tem, zakaj ne bi Iniciativni odbor pripravil predloga za formiranje komune Bežigrad. Ljudje se namreč strinjajo s tem, samo da ne bi ostali na repu komune Center.

Leopold Mašek:

Jaz bi se malo oglasil, da nekaj rečem našemu "očetu" k celi stvari. Mislim, da pri nas v Polju ta razprava ne gre tako v živo kot v mestu, ker ljudje le težko razumejo, kako mesto dela. Pri nas se vse to obravnava z vidike nadaljnega razvoja in vemo, da s tem ne bo treba imeti nevem kakšne borbe za kompetence, ker se bodo iste lažje prenašale sedaj kot so se doslej. Pri nas se gleda s tega vidika, da gre pri formiranju komun za nadaljni socialistični razvoj, da pridejo produktivne sile do čim večjega izraza pri družbenem upravljanju. Bolj pa se potavlja to vprašanje v tistih predelih, za katere se predvideva, da se bodo priključili Polju. Tam bodo razpravljali o tem, ali je gospodarsko načnejše Polje ali Domžale in od kje je pričakovati več pomoči. Pri nas je ravno zaradi tega manj diskusije, ker ljudje vedo, da predstavlja formiranje komun normalen razvoj, s katerim bo prišlo samo do širšega družbenega upravljanja. Mi smo pri prejšnji razformaciji občine umetno odrinili od sebe precej perifernih delov, dočim bodo sedaj ti prišli k tisti skupini, kateri bolj gravitirajo. To je pozitivna stvar, ker se bodo lahko ljudje sami izrazili kam žele, kateri skupnosti gravitirajo in kam se hočejo priključiti. Ta priključitev ne bo prisiljena. Preje smo nekatere predele odrinili preko hriba v drugo občino, n.pr. Šmarješko občino, kljub temu, da vse komunikacije gravitirajo v to dolino. Odrinili pa smo te predele zato, da je bila tista občina dovolj velika, dočim bo zdaj prišla do svojega izraza. Hotel sem povedati to, da pri nas diskusija v tem pogledu ni tako živa kot v mestu.

3 Dr. Marijan Dermastia:

Lahko preidemo na konkretno razpravo o predlogu Iniciativnega odbora za formiranje komun in skupnosti komun na področju Ljubljane-mesta in okolice. Ta naj bi bil platforma, s katero bodo šli ljudski odborniki na zbornice volivcev in tam o teh stvareh razpravljali.

Ing. Marijan Tepina:

Zdi se mi, da je material za ljudske odbornike šibek. Če se govori o neki skupni platformi, s katero naj bi šli odborniki pred zbornice volivcev, mislim, da je komisija premalo dala. O družbeni vse-

bini komun smo govorili le načelno. Iz gornjega je premalo razviden kvalitetni skok.

Dr. Marijan Dermastia:

Iniciativni odbor v splošno razpravljanje o družbeno politični vlogi formiranja komun ni šel, zato ker je ljubljanski aktiv poleg člankov tov. Kardelja imel na razpolago material tov. Kavčiča Staneta in Borisa Krajgerja. Važno je, da imate še tisti del razprave, ki sem ga obrazložil na aktivu SZDL in poročilo o delu Iniciativnega odbora, kakor tudi zaključke, ki so prišli do izraza na podlagi te diskusije. Lahko te materiale zberemo in objavimo odbornikom tudi današnjo diskusijo.

Leopold Krese:

Treba bo dati še nekoliko več praktičnega materiala, tudi to, koliko kompetenc bo posamezna komuna imela. To pa se seveda takoj napraviti ne da. Ta statut je napravljen na podlagi prejšnjega sistema. Dobro bi bile vedeti, kakšne bodo komune in kakšen bo aparat v celoti - večji ali manjši.

Dr. Marijan Dermastia:

Misliti, da se to vprašanja, na katera odgovora danes ne morem dati. To je vprašanje prehoda in organizacije formiranja komun, v kateri se bo marsikatera stvar šele pojavila. Govoriti o tem, ali bo administracija večja ali manjša, ali bo aparat stal več ali manj, je danes zelo težavno. Te stvari so podrejene oziroma bodo podrejene ga pomena, če bomo stvari principielno pravilno postavili. Postaviti se moramo na stališče, da je popolnoma vseeno, če imamo dva človeka več, če je pa pri tem celotni sistem poslovanja demokratičnejši in družbeno koristnejši. Trdim samo to, da me je izkušnja naučila, da je možna resnična kontrola le nad čim manjšim aparatom. Če se kje štedi, se štedi pri majhnem aparatu, medtem, ko se pri velikem dogaja to, da se ljudje skrivajo in sede in služijo svojo pokojnino. Družbena kontrola v komunah bo te stvari preprečevala.

Tone Martinšek:

Predlagam, naj bi se zbori volivcev potegnili za en teden, če bomo material dobili šele v ponedeljek.

Dr. Marijan Dermastia:

Dogovorimo se lahko, da podaljšamo rok za zборе volivcev do 10. decembra 1954.

Na podlagi diskusij je bilo z glasovanjem soglasno sklenjeno (nihče proti) :

1. Predlog Iniciativnega odbora o formiranju komun (objavljen v "Glasniku" št. 14 dne 19. novembra 1954) se sprejme kot skupna osnova, ki jo zastopajo ljudski odborniki na zborih volivcev.
2. Po pripombah, ki jih bodo predlagali zbori volivcev bo ljudski odbor dokončno razpravljajal in odločal o formiranju komun in o statutih.
3. V "Glasniku" bo objavljen zbirnik materiala o komunah za radi boljše informacije volivcem.
4. Razpisani zbori volivcev se podaljšajo do 10. decembra 1954.

Sklepanje glej zapisnik 49. skupne seje z dne 2. XII. 1954

II.

RAZPRAVA IN SKLENJANJE O ODLOKU O OBVEZNIH FLUOROGRAFIRANJU PREBIVALCEV NA OBMOČJU GLAVNEGA MESTA LJUBLJANE.

predlog ni bil soglasno sprejet (predlog iniciativnega odbora)

*Tomaž: predlog, kdo za
kdo proti*

Tomaž: jaz sem bil proti.

Ugotovi se, da je bil za Tomaž proti.

Prinik odobren.

(Nadaljevanje zapisnika 48. skupne seje mestnega zbora
in zbora proizvajalcev dne 19. novembra 1954)

II.

RAZPRAVA IN SKLEPANJE O ODLOKU O OBVEZNIH FLUOROGRAFI - RANJU PREBIVALCEV NA OBMOČJU GLAVNEGA MESTA LJUBLJANE.

Avgust Zupet, predsednik Sveta za zdravstvo MLC³/predlaga
da se sprejme odlok o obveznem fluorografiranju (rentgenskem sli-
kanju) prebivalcev na območju glavnega mesta Ljubljane (Odlok ob-
javljen na drugem mestu).

Nat¹⁸/predlaga¹⁹ tov. Fani Žagar Tomičevič, član Komisije za
izvolitve in imenovanja, da se izvoli naslednji odbor za vodenje
fluorografske akcije:

Avgust Zupet za predsednika,

Baldomir Savinšek, za podpredsednika in člani :

Franc Sitar, Dr. Franta Mis, Anka Pernuš, Iva Rakar, Adolf
Erman, Iva Ogorelec, dr. Saša Cvahte, Ivan Jenko, Jože Debelak, ing.
Viktor Bajec, Tončka Durjava in Bojan Kardelj. Za tajnika odbora
pa Ciril Brajer.

Predlagani odlok in odbor sta bila soglasno sprejeta.

III.

IZVOLITEV ZASTOPNIKA MESTNEGA LJUDSKEGA ODBORA V UNI- VERZITETNI SVET.

Fani Žagar - Tomičevič, član Komisije za izvolitve in im-
novanja, je predlagala, da se v smislu člena 34 odstavek 3 Zakona o
univerzah imenuje za zastopnika MLO za univerzitetni svet dr. Ma-
rijan Dermastia, predsednik MLO.

Predlog je bil soglasno sprejet. *odobranjem*

IV.

GOSPODARSKE ZADEVE.

Odbornik Sitar Franc, član Sveta za gospodarstvo NIO je predlagal:

- a) da se sprejme odločba o ustanovitvi in konstituiranju gospodarske organizacije trgovsko podjetje "Naš vrt" Ljubljana,
- b) da se sprejme odločba o reorganizaciji trgovskega podjetja "Kovina" Ljubljana, Stritarjeva ul.7,

Iz dosedanjih poslovalnic podjetja se osnujejo samostojna podjetja: "Cement - opeka" Ljubljana, Šmartinska cesta 21, "Elektropromet" Ljubljana, Mestni trg 2, "Kolesar" Ljubljana, Karlovska cesta 4, "Železo" Ljubljana, Stritarjeva ul.7 in "Oprema" Ljubljana, Gospodsvetska cesta 4. @

Oba predloga sta bila soglasno sprejeta.

V.

PERSONALNE ZADEVE.

Odbornik Fani Žagar-Toniševič je predlagala v imenu Komisije za izvolitve in imenovanja :

- a) da se imenujejo v odbor za proslavo 10. obletnice osvoboditve Ljubljane naslednji tovariši :

Ing. Marijan Tepina za predsednika,

Zvone Miklavčič za tajnika

in člani : Henrik Zdešar, dr. Heli Modic, Marijan Urbančič, dr. Marijan Dermastia, Viljem Vrhunc, Jože Humar, Tone Polajnar, Franc Pipan, Leopold Krese, Miran Subič, Račovan Gobec, Lojze Bukovec, Janko Zemljarič in Ivan Svoljšak.

- b) da se na lastno željo razrešijo v upravnem odboru Biroja za posredovanje dela za mesto in okraj naslednji člani :

Franc Gornik, ing. Božidar Guštin in Drago Ferljuga.

Na novo pa da se izvolijo v upravni odbor : Stane Jereb, Franc Čamernik, Ivan Kreačič in Milan Štern.

- c) da se imenuje za predsednika Komisije za družbeni plan in proračun mestnega zbora odbornik Leo Kovačič in kot član v to Komisijo odbornik Božo Ravljec,
- ž) na raspisano mesto upravnika Obrtne zadruge "Usnjeni izdelki" ni bilo nobene ponudbe, zato predlaga Komisija za izvolitve in imenovanja, da se na predlog delavskega sveta obrtne zadruge imenuje za upravnika tov. Jože Karlo,
- d) da se imenuje Komisija, ki bo pretresla predlog delavskega sveta podjetja "Gostinstvo Polje" za odstavitev upravnika in sicer: Lado Mazovec, Lojze Matelič, oba odbornika MLO in Ivan Brumen, tajnik Gostinske zbornice za mesto Ljubljana.

Vsi predlogi so bili soglasno sprejeti.

Odbornik Jože Humer, član Komisije za pregled dela direktorja podjetja "Umetnina" je poročal, da je Komisija svoje naloge izvršila in predlaga, da Mestni ljudski odbor osvoji naslednje sklepe: *na podlagi pregleda in dobrih podatkov*

- 1.) da se potrdi sklep delavskega sveta trgovskega podjetja "Umetnina" in razreši direktor podjetja tov. Kajzer,
- 2.) komisija predlaga prisilno upravo, podjetja, v kolikor bi bili za to dani pogoji ter istočasno s tem razpust upravnega odbora in delavskega sveta,
- 3.) v nasprotnem primeru naj se razpiše mesto novega direktorja s tem, da komisija za imenovanje direktorjev poseben poudarek pri izbiri kandidata z osirom na delikatnost tega podjetja in da istočasno komisija predlaga, da se novega direktorja ne izbere iz vrst dosedanjih uslužbencev,
- 4.) da se Notranji upravi ^{predlaga} sugerira temeljito razširščenje stvari in to po možnosti v čim krajšem času,
- 5.) da se začasno do nastopa novega direktorja pooblasti za vodstvo podjetja dosedanje sekretarke podjetja skupno s predsednikom delavskega sveta.

Predlog komisije je bil v celoti sprejet.

Dnevni red je bil izčrpan in predsednik je zaključil sejo.

Vodja zapisnika:
Silvo Šivic, l.r.

Predsednik MLO :
dr. Marijan Dermastia, l.r.

Overiteljja zapisnika:

Jože Kavčič, l.r.
Jože Belčič, l.r.

Z A P I S N I K
= = = = =

48. skupne seje mestnega zbora in zbora proizvajalcev Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane, ki se je vršila v petek dne 19. novembra 1954 od 16.30 do 20 ure v sejni dvorani Magistra=ta, Ljubljana.

Predsednik Mestnega ljudskega odbora tov. dr. Marijan D e r m a s t i a začne sejo, ki je bila sklicana na podlagi 89. člena Zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin.

Zapisnik seje vodi tov. Silvo Š i v i c , tajnik MLO.

Predsednik predlaga, da se za overitelja zapisnika izvolita ljudska odbornika: K a v č i č Jože in B e l č i č Jože.

Predlog je bil soglasno sprejet.

Seja je sklepčna, ker je od 67 odbornikov mestnega zbora prisotnih 58 in od 57 odbornikov zbora proizvajalcev 44.

Izostanek so opravičili: Bajuk- Sagadin Stana, Klarič Rudolf, Kumar Andrej, Plevnik Jože, Vrhovec Stane, Zadnik dr. Zvezda, Baznik Albin, Fortuna Lojze, Kostjukovskij Georgij, Marinček Ciril, Sintič Božo, Stanič Viljem in Švab Franc.

Izostanka niso opravičili: Keber Jože, Modic dr. Heli Vršnik Lojze, Bajec ing. Viktor, Filiplič Jože, Pečar Franc, Plazar Franc, Strojinc Franc in Vidmar Ivan.

Predsednik predlaga, da predno bi tov. tajnik MLO prečital zapisnik 47. skupne seje, da obvesti MLO o izvršitvi sklepov sej od zadnjega poročila o neizvršenih sklepih dalje.

Tov. Silvo Š i v i c , tajnik MLO poda poročilo, kakor

sledi:

V celoti je bilo na skupnih sejah sprejetih 217 sklepov in na sejah zbora proizvajalcev 23, skupno torej 240 sklepov.

Od gornjih sklepov dokončno ni bilo izvedenih le 13. Neizvedeni sklepi so:

1.) Sprejet je sklep, naj se statistično prikaže administrativno poslovanje MLO-a tako, da bo lahko prikazala administrativne greške aparata.

Pojasnilo: To poročilo bo v naslednjem poročilu o delu uprave MLO.

2.) Sprejet je sklep, da komisija, ki jo je imenoval Svet za gospodarstvo MLO za pregled poslovanja v Mestni plinarni, po končanem pregledu poročilo na seji.

Pojasnilo: Komisija je bila v Mestni plinarni že dvakrat, pa je bilo stanje sila težko ugotoviti, zato je ista od podjetja zahtevala točno finančno poročilo, katerega bodo člani komisije analizirali. Tov. Šolar, član komisije, imenovan s Sveta za gradbene in komunalne zadeve MLO je zadolžen, da izdela dokončno poročilo o pregledu Mestne plinarne. To poročilo bi omenjeni tovariš moral napraviti že do 12. novembra 1954. Takoj ko bo poročilo napravljeno, bo Svet za gradbene in komunalne zadeve MLO oziroma komisija imela sestanek in zadeve proučila.

3.) Sprejet je sklep, da preskrbi Tajništvo za socialno varstvo MLO odgovor na interpelacijo odbornika tov. Ocep=ka Lojzeta v zvezi s sprejemanjem neupravičenih v domove onemoglih in glede plačevanja oskrbnine za vzdrževance, za katere so zmožni plačila člani njihovih družin.

Pojasnilo: Svet bo pripravil kompleksno poročilo o socialnem varstvu odraslih in pride na eno prihodnjih sej.

4.) Sprejet je sklep, naj imenuje upravnika OPZ čevljarjev MLO sam, ker komisija za razpis mest upravnika ni prejela ustreznega predloga.

Pojasnilo: Na razpisano mesto komisija še ni prejela nobene vloge, niti je prejela ne bo, ker takega strokovnjaka ni. Verjetno bo predlagan za upravnika član delovnega kolektiva zgoraj omenjene OPZ čevljarjev.

5.) Sprejet je sklep, naj imenuje upravnika OOPZ "Usnjeni izdelki" MLO sam, ker komisija za razpis mesta upravnika ni prejela ustreznega predloga.

Pojasnilo: Upravnik podjetja bo imenovan na prvi skupni seji MLO.

6.) Sprejet je sklep, naj imenuje direktorja podjetja "Učila" MLO sam, ker komisija za razpis mesta direktorja ni prejela ustreznega predloga.

Pojasnilo: Kandidat je že v podjetju in bo verjetno imenovan v kratkem (verjetno začetkom drugega meseca). Videti moramo namreč, kako se bo pri delu izkazal.

7.) Sprejet je sklep, da se za načrtno širjenje obrtnih obratov onih 14 strok, ki so potrebne za standardno izgradnjo, ustanovi poseben referat pri Tajništvu za gospodarstvo MLO.

Pojasnilo: O tem bo dal poročilo tov. Smrekar na eni od prihodnjih sej, kaj je napravljeno.

8.) Sprejet je sklep, da se Gostinsko podjetje hotel "Turist" glede povračila refundacije obravnava posebej.

Pojasnilo: Ekonomsko - planski sektor Tajništva za gospodarstvo MLO je poslal prošnjo zgora omenjenega podjetja Centrali NB LRS s prošnjo, naj se podjetju prizna celotna refundacija. To je napravil pred približno 14 dnevi. Zdaj je vprašanje, ali bo NB LRS to refundacijo priznala ali ne. V primeru, da iste ne prizna, bo moral MLO poiskati podjetju primeren kredit v višini din 5,000.000.--.

9.) Sprejeto je priporočilo, da se da gospodarskim organizacijam priporočilo, da iz fonda za samostojno razpolaganje od nepredvidenega dobička določijo primeren znesek v sklad za kreditiranje stanovanjske izgradnje.

Pojasnilo: Vabljeni so bila posamezna podjetja, kakor tudi skupine podjetij: industrije, gozdarstva, gradbeništva, prometa, trgovine, turizma in obrti. Podjetja so v ta sklad naložila skupaj din 13,395.182.--. Podjetja pri tem pravijo, da nimajo na razpolago za ta sklad dovolj sredstev.

10.) Sprejet je sklep, da se ukine prisilna uprava gostinskega podjetja kvarna "Tabor" in da se ustanovi samostojni gostišči "Pri vinski trti" in buffet "Jernej". Za kavarno "Tabor" se uvede likvidacijski postopek, prostore pa se da v uporabo

združenju rezervnih oficirjev in Centru za predvojaško vzgojo.

Pojasnilo: Glede uvedbe likvidacijskega postopka kavarne "Tabor" je bila s strani sindikata gostinskih delavcev vložena pritožba, katero pa je na svoji redni seji Svet za gospodarstvo MLO zavrnil, mora pa priti pritožba kot taka na skupščino MLO, kjer bo dokončno odločeno, kaj bo s kavarno "Tabor".

11.) Sprejet je sklep, da imenuje upravnika Obrtne delavnice "Foto-kamera" MLO sam, ker komisija za razpis mesta upravnika delavnice ni prejela ustreznega predloga.

Pojasnilo: Svet za gospodarstvo MLO bo o tem razpravljajal na jutrišnji seji (dne 17. novembra 1954) in sprejel sklep, kaj bo z obrtno delavnico "Foto - kamera" (verjetno bo likvidirana). Podjetje kot tako prav gotovo nebo ostalo in bo organizirano v sklopu takega novega podjetja.

12.) Sprejet je sklep, da se sprejme odločba o izločitvi delavnice popravljavnice dežnikov iz sklopa trgovskega podjetja "Tamar" in o osamosvojitvi delavnice.

Pojasnilo: Odločba še ni izdana, ker je MLO izdati ne more, to pa zaradi tega ker pride to podjetje (novo zamišljeno) pod kolektivno upravljanje, treba pa mu je predhodno ugotoviti oziroma določiti pavšalni davek.

13.) Sprejet je sklep, da komisija za razpis mesta direktorja podjetja "Tehno - impex" podaljša termin za razpis mesta direktorja ali pa da ponovno razpiše mesto.

Pojasnilo: Iščejo se novi kandidati. Razpis mesta direktorja pa v samem dnevnem časopisju ni bil objavljen. Verjetno bo direktor podjetja imenovan na 49. skupni seji MLO dne 26. novembra 1954.

• Poročilo o izvršenih sklepih in o stanju neizvršenih sklepov je bilo sprejeto.

Zapisnik 47. skupne seje mestnega zbora in zbora proizvajalcev MLO prečita tov. Silvo Š i v i c, tajnik MLO.

Zapisnik je bil s o g l a s n o odobren.

Predsednik predlaga nato naslednji

d n e v n i r e d :

1. Razprava ~~in~~ o predlogu Iniciativnega odbora o formiranju komun.
2. Razprava in sklepanje o odloku o obveznem fluorografiranju prebivalcev na območju glavnega mesta Ljubljane.
3. Izvolitev zastopnika Mestnega ljudskega odbora v Univerzitetni svet.
4. Razprava in sklepanje o manjših gospodarskih zadevah.
5. Personalne zadeve.

Predsednik, da dnevni pred, kakor je predlagan na glasovanje.

S o g l a s n o sprejeto.

Ad 1./ RAZPRAVA O PREDLOGU INICIATIVNEGA ODBORA
O FORMIRANJU KOMUN.

Razpravo otvori tov. dr. Marijan D e r m a s t i a, predsednik MLO, kakor sledi:

Tovariši odborniki! Na zadnji seji sem v kratkih črtah iznesel poročilo o delu Iniciativnega odbora za formiranje komun in skupnosti komun na področju Ljubljane - mesta in Ljubljane - okolice, ter zaključke, do katerih je Iniciativni odbor prišel. Istočasno pa so bili vsi ti zaključki Iniciativnega odbora objavljeni v treh številkah "Glasnika". V eni številki je bil objavljen predlog o teritorialnem formiranju komun, v dveh nadaljnjih številkah pa predlog statuta okrajnih skupnosti in predlog statuta komun v okviru Ljubljane. Danes nebi imel kakih posebnih pripomb in mislim, da lahko preidemo takoj na razpravo o predlogu Iniciativnega odbora in na sklepanje o tem predlogu.

S i t a r Franc:

Terenski odbori SZDL in ostale terenske organizacije na posameznih terenih so že začeli razpravljati o predlogu glede formiranja komun na področju MLO Ljubljane. Vendar se mi zdi, da je bila vsa ta informacija preko časopisov preslaba, da o vsem tem volivci v celoti niso bili informirani, pred vsem kar se tiče mej posameznih komun. Tako n.pr. terenska organizacija SZDL Trnovo ni bila na jasnem kje gre meja tako imenovane komune Center ker je bilo v obrazložitvi zabeleženo, da spada del k.o. Trnovo pod Rakovnik, kam naj bi spadal ostali del k. o. Trnovo pa v obrazložitvi ni povedano. Pojasnil sem jim, da spada ostali del k.o. Trnovo pod komuno Center, s tem so se zadovoljili. Prvotno so bili mnjenja, da spada ta del pod Rakovnik, s čemer pa se niso strinjali. Rekli so, da nimajo nič skupnega ne z Rakovnikom, ne z Rudnikom in Ižanci in da ta del bolj gravitira na samo mesto. Mislim, da bi bilo potrebno napraviti eno detajlnejšo -obrazložitev glede poteka mej in mislim, da bi morala diskusija že danes nakazati, kje naj bi potekale meje posameznih komun. Na ta način bi se na zborih volivcev lažje diskutiralo in prišlo dejansko na dan s konkretnimi predlogi. Tudi zaključke iz vsega tega, bi na ta način lažje iznesli na zborih volivcev.

M r a v l j e Božo:

Na našem terenu je stvar obravnavala SZDL. Jasno je, da so se pojavljale gotove stvari in ljudstvo se nekako ni moglo strinjati s tem, da bi teren Dravljje pripadal Šentvidu. Teren Dravljje je poveril mene in funkcionarja iz Šiške, naj celo stvar iznesemo pred skupščino MLO. Szvar je taka, da Dravljje ne gravitirajo k Šentvidu in da pripadajo, če je že potrebno popreje Šiški kot pa Šentvidu, ker je precej več ljudi zaposlenih v Šiški odnosno Ljubljani in tu opravljajo gotove stvari. V primeru če bo to potrebno, bi se morali žrtvovati na oni strani za priključitev k Šentvidu namesto k Šiški. Strinjam se s tem samo v tem primeru, če je to res potrebno drugače pa ne.

V a l e n č i č Ivo:

Na 45. in 46. volilni enoti je SZDL ravno tako razpravljajal o formiranju komun. Poleg tega je pa o tem razpravljajal

še širši kolektiv na terenu konkretno o komuni "Krim". Pripomb ni bilo drugih kot te, ki so se nanašale na skupni narodni dohodek in narodni dohodek na 1 prebivalca. Gledali so na stvar tako, da ta komuna ne bo imela pravega življenja, vendar so se z našim pojasnilom strinjali in sprejeli na znanje, da se osnuje komuna tudi na našem koncu.

K r i s t a n Ivan:

Za 16. in 17. volilno enoto je bil sklican sestanek SZDL. Na njem smo prišli do zaključka, da so tu gotova načelna vprašanja, katera je treba razčistiti. Na terenu niso namreč popolnoma jasni pojmi oziroma razlika med nekdanjimi rajoni in sedanjimi komunami. Sicer pa okrog tega kakih teritorialnih vprašanj ni bilo. Vsi pa so bili mnenja, da vse okoliške komune, katere so sedaj predvidene, gravitirajo k centru. To je bilo zlasti poudarjeno glede trgovinske inspekcije, katera bi morala biti centralizirana ali decentralizirana, da nebi prišlo do nekih nemogočih podraževanj, zlasti kar se glede cen tiče. Govor je bil tudi glede komunalnih naprav. Te v glavnem gravitirajo iz centra navzven. To je važno vprašanje, o katerem bi bilo treba veliko več pisati kot pa se je pisalo. Dalje nastaja vprašanje glede električne energije, ki je zlasti v centru zelo pomanjkljiva. Vprašanje je sploh, v koliko bi se to vprašanje moglo dosledno rešiti in v koliko bi imela skupnost komun glede tega vprašanja moč vpliva na ostale komune. Prosim s tem v zvezi za pojasnilo, da bomo te stvari na zborih volivcev lahko obravnavali.

B e l i č Viktor:

Teren Rožna dolina naj bi se po predlogu Inicijativnega odbora cepil na dva dela, en del naj bi prišel pod komuno Center, drugi pa pod komuno Vič. SZDL terena Rožna dolina je proti temu, da bi se teren delil. Pravijo "ministrski firklč" bi spadal pod komuno Center, "raja" pa pod komuno Vič. Sedaj je vprašanje ali bo naš del prišel pod komuno Vič ali Center. Smo zato, da spada cel teren pod eno komuno.

T u m a Ostoja:

Pred vsem mislim poudariti vtis, ki sem ga odnesel iz sestankov, ki smo jih imeli na terenu in sicer:

Pojem komun še ni jasen in diskusija o tem je na terenu šele pravzaprav začela. Eno je gotovo, da imajo prav tovariši, ki svarijo pred odločitvami na hitro roko.

Predlog Iniciativnega odbora razbija Ljubljano na osem komun. Vprašal bi zakaj? Iz materijala, ki je na razpolago je razvidno, da iz dveh razlogov: Prvič, ker se bojimo, da bo mesto z svojo večjo gospodarsko močjo majoriziralo okolico in drugič, ker se nam zdi, da MLO nima zadostnega stika z prebivalstvom in se mu hočemo na ta način približati in omogočiti večjo udeležbo državljanov na upravljanju. Iz teh dveh razlogov delimo naravno, ekonomsko, teritorialno in politično celino umetno na nesamostojne ~~celi~~ parcele, ki bodo pa le močno navezane ena na drugo.

Veliko mesto je celota, ki je ni moč razbiti v več samostojnih komun. Razen tega tvori veliko mesto s svojo široko okolico, ki gravitira k njemu, gospodarsko celoto, ki lahko tvori z njim skupnost komun. Občine znotraj mesta ne morejo biti samostojne komune..... je dejal v svojem govoru tov. Kardelj.

Mi zamenjavamo administrativne težave in pot kako MLO približati prebivalcem, kar je oboje le zgolj vprašanje tehnike, z bistvom, da je občina - komuna osnovna družbena gospodarska skupnost, ki se hoče sama upravljati.

Iz predloga je razvidno, da Iniciativni odbor ni siguren pri delitvi Ljubljane. Govori n.pr. le "prilичno samostojni gospodarski bazi ali dokaj samostojnih enotah", ker se zaveda, da so predlagana področja močno vezana med seboj.

Reševanje urbanizma, komunale in sličnih skupnih zadev mestnega območja Iniciativni odbor prepušča skupnim zavodom in podjetjem, ker je jasno, da to daleč presega kompetence občin, ni pa to spet stvar, ki zadeva skupnost komun. Navedena vprašanja rešuje podjetje lahko samo glede izvedbe, oblastvene posege pa mora potem le opraviti nek organ oblasti in to je lahko samo skupnost komun. Naša skupščinska praksa dokazuje, da je tega dovolj. Z reševanjem internih problemov mesta bo skupnost komun le izgubila splošno vodstveno, regulatorno in koordinacijsko vlogo. Kamničam ali Litijčam n.pr. ne bo zanimal ljubljanski zeleni pas ali mestna kanalizacija itd., moral pa bo o tem odločati.

Nekega vmesnega organa ne more biti med komunami in skupnostjo komun. Iz tega izhaja, da je lahko Ljubljana samo ena taključena komuna t.j. ena celota. Delitev Ljubljane je možna le na zaključene enote z lastnim centrom, kakor so Polje, Šentvid,

mogoče še Ježica.

Glede sodelovanja državljanov pri upravljanju nam lahko pomagajo krajevni sveti. V predlogu je nakazanih še precej možnosti. Diskusija prav na terenu vodena v tem pravcu, bo pa gotovo še povečala te izglede. Mislim, da razlika pri udeležbi 60.000 ali 140.000 prebivalcev ni bistvena. Za odstranitev ~~maže~~ nevarnosti majorizacije so pa druge poti (2 doma itd.)

Ponavljam, da ne smemo prehitovati, ker sila kola lomi.

P o l a j n a r T o n e:

Dotaknil bi se tega kar je govoril tov. Tuma Ostoj.

Strinjam se z njim in pa z ostalimi govorniki. Vse to je bilo več ali manj razvidno iz samih aktivov SZDL, namreč v tem smislu, da vloga komun še ni popolnoma jasna. Jasna ni predvsem v družbenem smislu, vsaj po mojem mnenju ne, saj prehod v komune napravi kvaliteten skok v družbenem smislu, da približamo direktno sodočanje in upravljanje čim širšemu številu državljanov, kar ni lahko. Tudi ni lahko zajeti družbenega upravljanja v en tak naprednejši gospodarski razvoj širše predele, ki so danes relativno zaostali v ljubljanskem bazenu. Jaz mislim, da tov. Tuma obstoj teh stvari ni v zadostni meri upošteval, ko je zagovarjal komuno v Ljubljani kot veliko komuno. Zdaj nastaja osnovno vprašanje zakaj bi sploh šli v komune, če celota taka kot je najbolj odgovarja, ~~in~~ če so elementi družbenega upravljanja že postavljeni in če bi vsaka druga oblika več škodovala kot koristila. Nič nebi koristilo to, če namesto firme MLO rečemo komuna in bi mislili, da smo s tem že napravili korak naprej. Predlog, ki ga je res po precej težavnih debatah sprejel Iniciativni odbor, dokazuje širino, katero naj bi Ljubljana pokazala pri reševanju teh družbenih vprašanj. Na terenu kjer sem bil sem opazil pomisleke, da bi obrabni predeli kot n.pr. Rožna dolina prišli v komuno s premajhno materialno močjo napram Centru oz. napram Šiški ter da bi prišli v gospodarsko neenakopraven položaj. Govora je bilo o vplivanju življenjskega standarda in narodnega dohodka na enega prebivalca. Jasno je, da če se tako postavlja stvar se bomo težko postavili na stališče komun. Vsi ti ljudje namreč zelo malo mislijo na tiste predele okrog Ljubljane, ki bodo tudi prišli v komuno. Kaj naj bi v tem primeru napravilo Barje, Polhov gradec itd., če bomo zagovarjali Ljubljano kot celoto, ostale predele pa prepustili komunam kot so.

Veliko pomislekov je bilo po vprašanjih kot so urbanizem, komunalna dejavnost, lokalni promet itd., to zaradi dveh stvari: Prvič so se bali, da bi lahko reševanje takih vprašanj dejansko ne bilo v skladu z razvojem Ljubljane kot celote, drugič pa so šli na linijo, da je prav, da se kompetence razbijejo in preidejo na manjše komune, ker da je ravno urbanizem tisti, katerega ni mogoče tako urediti, da bi se iz tega vira lahko gradile tovarne, stanovanjski bloki itd., kar bodo komune lažje izvrševale. Jaz mislim, da je eno in drugo tolmačenje precej napačno. Res pa je tudi to, da manjka širša obrazložitev tega, kaj hočemo doseči v prvi fazi formiranja komun. Seveda moramo pri tem vedeti, da ne gre za rajone ali občine, ampak da gre za kvalitetnejše spremembe. Predvsem bo treba razčistiti vprašanje kompetenc, zlasti katere bodo kompetence širše skupnosti komun in katere bodo pričele prehajati navzdol, seveda pa to šele takrat, ko bodo majhne komune pokazale, da so zadosti zrele, da lahko razširijo krog svojih kompetenc. Res je, da je bilo v zadnjem času objavljeno v časopisu vprašanje razmejitve Ljubljane, vzorec statuta Iniciativnega odbora obeh ljudskih odborov, manjka pa vsebinska razlaga komun kot ene daljnih oblik demokratizacije v našem javnem življenju.

M a t e l i č Lojze:

V poštevi bi morala priti zveza komun kot taka, komune pa kot manjše upravne enote, ki bi imele manjši delokrog, ter ne bi mogle vplivati na razvoj celote. Obliko pravega razvoja bi dala šele skupnost komun, ki bi na podlagi dobrega načrta lahko napravila veliko v pogledu komunikacij in ostale ureditve splošnega gospodarskega in finančnega stanja. Pri vsem tem sem slišal ugovor, da pravzaprav ne vemo kaj hočemo in kaj bomo lahko v zvezi komun napravili in izvedli. V gospodarskih krogih je ta-le običaj, če hoče kako podjetje neko stvar graditi, da se od njega zahteva, da najprej predloži idejni načrt, nato glavni načrt in končno izvedbeni načrt, t.j. končni načrt, pri katerem se ponavadi ustavimo. Ugotavljam tole, da se je pri sestavi načrta upošteval načrt dohodkov celote in posameznih komun, ki bi si lahko med seboj pomagale potom zveze komun. Ni pa nobenega načrta, ki bi povedal kaj bo zveza komun napravila. S tem bi seveda zainteresirali celoto kot tako, šele potem bi prišla ta misel ljudem bliže. Že sedaj se razpravlja o tem, kam bo hodil kdo na upravni organ i

kdo bo reševal njegove zadeve. Pri teh razgovorih so prišle na vrsto še druge stvari. Reklo se je n.pr., da naj bi bil MLO središčē bodoče zveze komun, ki ima svoj upravni kader, kateri seje izpopolnjeval, pa še vedno ni popolen, saj še vedno iščemo ljudi, ki jih rabimo, a jih ne moremo dobiti. Kaj bo šele nastalo če bomo napravili več komun, kjer bomo rabili tudi več upravnega kadra? To so postavke, ki govorijo za in proti, formiranju komun. Nekdo je tudi omenil, da se bo dohodek povečal iz enostavnega razloga ker bo evidenca večja. Temu nasproti pa bodo tudi večji izdatki za upravni organ.

Z ustanovitvijo komun se bo prebivalstvo zainteresiral~~o~~ veliko bolj na upravljanju in na posameznih potrebah. Marsikdo, ki se danes ne briga kaj in kako se dela, temveč samo zabavlja, se bo pobrigal, da se bo to in ono napravilo v njegovi upravni enoti. Nekaj drugega pa je, zahteve teh malih komun bodo tako velike, da jih posamezna komuna ne bo mogla izvršiti, zveza komun pa bo imela tako težko stališče in bo vsem potrebam težko zadostila. V tem pogoju bo kakor izgleda prav hudo.

Pri teh rezultatih bi bila, kot je že tovariš omenil, zveza komun v sedanjí obliki prevelika za uspešno reševanje in ureditev potreb manjših komun, bi pa lahko mogoče pri dobrem načrtu veliko pridobili za celotno področje Slovenije.

Kar se tiče finančne pomoči imajo na terenih sedaj tale strah. Po načrtu, ki je bil objavljen v "Glasniku" so nekateri predeli oziroma nekatere bodoče komune visoko aktivne, drugje pa sta združeni dve slabi komuni, ki obe skupno ne dosegata več kot polovico neke druge komune, ki je po dohodku močnejša. Zveza komun bo morala te dohodke razdeliti tako, da bodo slabše komune, ki so šibkejše, nekaj dobile. Bojijo pa se, da se jih ne bo slišalo. Tisti, ki bodo imeli dovolj dohodkov na razpolago bodo rekli naj se v njih komuni še nekaj izvede, medtem, ko pri manjših komunah ta stvar ne bo šla. Težko je tej stvari priti do dna.

V začetku sem rekel, da bi se prebivalstvo za te stvari bolj zanimalo in bi ga lažje pridobili za reorganizacijo, če bi se jim pokazale prednosti, ki bi služile splošnemu okolišu za dobrobit.

N e b e c Franc:

Jaz bi iznesel nekaj pripomb, ki sem jih slišal med volilci glede formiranja komun. Na množičnih sestankih, ki so se sedaj vršili, ni bilo posebnega odpora proti formiranju komun oziroma njih ustanavljanju ter proti mnenju, ki ga je dal Iniciativni odbor. Ne vidim vzroka zakaj nebi ljudje teh stvari bolj kritično iznašali. Pred vsem bi se naslonil na nekaj internih diskusij, ko sem imel priliko razpravljati s posameznimi člani SZDL, ko so ti ljudje iznašali različna mnenja in pojasnila, ki jih pa na sestanku samem niso iznesli. Videli smo, da je imela komisija za izdelavo predloga o formiranju komun cel kup težav in tudi sama ni mogla priti do najboljših in najtočnejših zaključkov. Toda kaj so volivci iznašali? Bili so resni pomisleki glede delitve mesta na več upravnih enot. Pomisleki so nastali pred vsem radi tega, ker smo iz preteklih izkušenj videli, da smo rajonom težko določili in razmejili kompetence med rajoni in MLO-om. Deloma smo se z razčiščevanjem kompetenc rajonov borili še po tem, ko so bili rajoni že ukinjeni, kompetence pa še niso bile razčiščene.

Pri komunalnih ~~problemih~~ ^{stvarih} ki ~~se~~ obstojajo in so naš osnovni problem, bo treba iste voditi iz enega centra. Zato bo treba resno pomisliti predno bomo mesto razdelili na več upravnih enot. Sem mnenja, da je Ljubljana - okolica doslej predstavljala res nekaj nelogičnega, ker mora iti preko mesta v Litijo in da je treba tukaj ustvariti samostojno enoto okrog Vrhnike do Ljubljane in Litije do Ljubljane, ne pa da ta upravna enota obstoj okrog Ljubljane. Že danes vidim problem, ki nastaja v zvezi z ustanavljanjem komun. Bil sem na sestanku, ko so tovariši iznašali da bi bili gotovi kraji pred vsem Dravlje raje priključeni Šiški kot pa Šentvidu, ker imajo tam tudi svoje kulturno, fizkulturno in ostalo središče, šole itd. , medtem ko hočejo Dravlje priključiti Šentvidu zato ker imajo tovarno Štora in da se gre ~~sevar~~ komuni Šentvid zato, da bo imela čim večjo ekonomskoosnovo ter da bi bolje prosperirala. Omenil bi rad še to kar so tovariši iznašali, t.j. da naj se organizacija že enkrat ustali. Mi vemo, da je treba še celo vrsto stvari izgraditi in da oblika naše organizacije še ni dokončna, vendar je želja ljudi ta, da bi se naše organizacijske oblike enkrat dokončno ustalile. Res je to, če pogledamo sedanjo organizacijo MLO-a, da je povezava med ljudskimi odborniki, zbori volivcev in MLO-om prilično slaba in tukaj ljudje upravičeno

iznašajo kritiko in žele, da bi bila ta povezava boljša. Mnenja sem da bi se ta povezava dala ustvariti in izboljšati. Kakor pa sem že rekel, da za enkrat nisem tako prepričan, da bi bila delitev mesta na več upravnih enot najboljši korak naprej. Sem zato, da se komunalna skupnost vodi iz nekega centra. Glede delitve mesta imam pa resne pomisleke.

K r e s e Leopold:

Prepričan sem, da situacija glede formiranja komun v Ljubljani še ni tako zrela, da bi šli lahko na tako delitev kot jo predlaga Iniciativni odbor. Iz raznih razgovorov smo videli, da je mnogo ljudi proti reorganizaciji in so verjetno to tiste vrste ljudje, ki so o komunah najmanj razmiljali. O teh stvareh na terenu še nismo dovolj razpravljali. Iz sestankov, ki so se do sedaj vžili smo videli, da ljudje v bistvu ne vedo kaj pomeni beseda komuna, kakšen je bistveni značaj komune, da bi ljudje videli ogromno razliko med bivšimi organizacijskimi enotami in komuno, katera brezdvoma obstoja. Mi o tem naših ljudi še nismo uspeli prepričati in mislim, da je še prezgodaj o tem odločati, kee smatran da bo o tem treba še razpravljati.

Druga stvar pa je vprašanje odnosa oziroma vloge komune v tem sistemu. Ravno tako mislim, da obstoja neka razlika tudi v odnosu komune Center napram ostalim komunam, ki se bodo formirale izven mestnega centra. Misli, potrebe in pobude, ki so pri nas nastale narekuje dialektični razvoj naše izgradnje, potreba nadaljnega razvijanja demokratičnega upravljanja, približevanje ljudstva^k sodelovanju z organi oblasti ter dejanski možnosti upravljanja. Potreba je po dejanskem izvrševanju teh oblastvenih funkcij, ne samo po formah, ampak da oni dejansko odločajo. Odločajo lahko samo če imajo svojo gospodarsko celoto, na katero se lahko upirajo. Že takrat ko smo razpravljali o občinah so ljudje postavljali pred mene vprašanje: Povejte nam koliko s tanovanj bomo lahko več zgradili, če bomo imeli svojo občino? itd. Mi jim takrat gradnje stanovanj nismo mogli zasigurati v okviru občin, ki so se takrat formirale. Če govorimo ljudem o tem, da bo prišlo bolj do izraza samo odločanje, potem jim moramo dati tudi več gospodarskih možnosti. V tem smislu se je pokazala potreba po formiranju komun in ta bistveni pogoj komuna mora imeti. Če se hoče take enote ustanavljati, morajo iste imeti gospodarske možnosti razvoja. Zastonj je bilo dajati preje kompetence, ko na drugi strani ni bilo možnosti

gospodarskega razvoja. Združeni predali morajo v celoti gravitirati ne samo geografsko, ampak tudi politično in kulturno. Za Bežigradom so me n.pr. spraševali, kam bomo pa spadali? Čim jim rečeš, da bodo spadali v komuno Center je stvar v redu, ker vsi ljudje težijo k močnejšemu centru. Je pa tudi nekaj takih, ki se v naprotnem primeru oglase in pravijo, da bo to precej koštalo.

Mislim, da je stvar glede komune Vič taka, da se bo gornji predel rad priključil v komuno Vič, spodnji del pa okrog Tobačne tovarne, seveda raje centru. Veliko nas je bilo proti temu, da se predstavljajo ljubljanske table. To kar je dejansko v Ljubljani prirodno nastalo je Ljubljana, ki ima svojo tipično problematiko. S tem pa ni rečeno, da bi se ne mogla najti oblika, ki bi povezovala Ljubljano z obrobnimi predeli. Vendar gre zato, da mi v ljubljanskem primeru ta osnovni princip kršimo, ko pri okoliških predelih gremo na združevanje, dočim pri Ljubljani kot taki bi šli na razdruževanje. Če mi n.pr. Šiško delimo, bi bilo težko reči kje naj bi potekala meja. Včasih je potekala meja pri Stari cerkvi, danes pa je precej višje. Tu vidimo, da se mi administrativno odvajamo od osnovnega principa združevanja.

Druge je pa vprašanje kompetenc med mestno komuno (komuno Center) in ostalimi komunami izven mesta. Druge komune, ki bi naj bile prirodna gospodarska celota bodo lahko o vsem odločale, medtem ko ljubljanske komune ne ~~ne~~ bodo mogle. Tu se bo razvijal lokalizem in mislim, da bi bilo slabo če se razvijal nebi. Te komune bodo lahko dajale čim več sredstev za gradnjo kulturnih domov itd., dočim bo za tisto, kar bo zahtevala skupnost komun kot celota manj razumevanja. Ceste, tramvaj in sl. bo zopet predmet kritike, za vse te stvari pa bo morala skrbeti in reševati skupnost komun. Pri tem bomo morali zopet odstopati od principa, da bodo ljubljanske komune imele manj kompetenc, ker bo nekaj teh treba zadržati za splošne potrebe. Na ta način bomo imeli dva režima. O komuni Ljubljana Center bo treba drugače razpravljati, kakor pa o Ljubljani kot celoti, drugo pa bo zopet z celotnim ljubljanskim bazenom, ali pa bomo imeli neko frakcijo ljubljanskih poslancev, ki se bodo posebej sestajali, kar pa bo verjetno rodilo nerazpoloženje. To se lahko zgodi in je potrebno, da o tem razmislimo.

Kar se tiče tega, da bi znala bili komuna Center premočna in da bi ista imela v zvezi komun premoč proti ostalim

komunam. Tega se ni treba bati, če bo to z gospodarskim sistemom odpravljeno, posebno pa z instrumenti, ki bodo določali, da mora vsaka komuna odnosno podjetje odvajati sorazmeren del dohodkov zvezi komun za pomoč gospodarsko šibkejšim komunam, potem jasno ta bojazen odpade. Res je to, da bo morala bolj bogata komuna pomagati slabši in doprinašati zanjo svoj delež. Nikdar pa ne bomo ustvarili tega, da bi bile vse komune med seboj popolnoma enake. Naj se druga drugi po moči približajo s pomočjo borbe in nenehnega prizadevanja.

Moje mnenje je, da bi za občino Polje, Šentvid in deloma še za Moste morali zajeti čim več kmečkega prebivalstva, da naj gre Šentvid bliže Šiški. Kmečki del naj pa zajame Šentviška komuna. Mislim pa da ostane odprto še vprašanje Viča. Šiška nebi mogla imeti veliko koristi od tega, če bi jo na nepriroden način razdelili. Preko zveze komun in obrabnih komun pa bomo imeli ~~zaleđje~~=~~s~~=~~najš~~ povezavo z najširšim zaledjem.

Z u p e t Avgust:

Tudi jaz bi se udeležil te diskusije. Na vprašanje komun hočem gledati iz nekega drugega stališča. Kot član delegacije sem se udeležil Stalne konference mest in mestnih občin v Skoplju in če kdaj me je situacija v Skoplju prepričala, da moramo te stvari gledati bolj precizno z neke druge strani. Tistemu v Skoplju dajem tak povdarek, da ni slučajno, ~~prišla~~ da je Ljubljana prišla v pogledu razprave o formiranju komun najdalj. Tudi ni slučajno, da so naša večja mesta bila v Skoplju brez koncepcije glede formiranja komun na mestnem področju. Mislim, da ima to svoje globlje korenine, tudi ekonomske ter glede na slabosti, katerih nismo v nobenem mestu prosti oziroma smo z njimi obremenjeni prav tako kor drugje. V spominu mi je ostala diskusija beograščana, ki je dejal: "Mi nemamo koncepcije, ali mi imamo opštine, kojima ćemo dati još neka prava". Meni je ostala ta stvar v spominu, kako namreč izgleda iz mestnega merila, kako se tu pase nek centralizem in monopolizem svoje vrste ~~smo~~ Ko smo mi dali k temu svoje pripombe so oni ironično iznesli: "pa da Vaša komuna treba da ide dole do Splita i Dubrovnika". Hoteli smo povdariti in dati občutek, da gre za svojstven pojav po naših mestih, ko gre za gledanje, da je mesto celota in da se ne da deliti in tudi ne razlogovati dolžnosti, da bi se delilo. Mesto je ena homogena celota, vas pa je drugo. Gre za tipično zaprtost

mesta, katero že sedaj preživljamo, v zaprtem krogu ne oziraje se na najbližjo okolico. Mislim, da vprašanja niti nebi mogli, niti nebi smeli postaviti tako, da je ta celota nedeljiva in bi nas moral nekaj naučiti tudi zgodovinski razvoj. Šiškarji, bodo še nadalje ostali šiškarji, moščanci še nadalje moščanci, kljub temu, da so tam poleg moščancev tudi ljubljancani. Zato gremo v tak zaključek, da se ne moremo danes postaviti na stališče, češ da je to ~~kakšen~~ problem taka ogromna komuna, ki bi imela polovico vsega narodnega dohodka v primerjavi z ostalimi 14 malimi komunami.

Druga ker sem že v začetku rekel je to, da si ne morem predstavljati, kako bomo pred nadaljnim zgodovinskim razvojem zagovarjali to situacijo. Na podeželju bomo šli na formiranje komun, v naprednih predlih pa, kjer imamo razvito industrijo, torej kjer je torišče napredka in socialističnega gledanja na družbeni razvoj bomo šli pa na krajevne svete in njih formiranje z omejenimi pravicami. Teh stvari ne bomo mogli prezreti in bo treba na to vprašanje globlje gledati. Sedaj ni vprašanje o tem, da se napravi šablona glede obsega teh pravic, ker te bodo nujno dane v tem smislu, da jim damo polne pravice kot jih ima danes n. pr. okraj.

Naslednja stvar je pa ta, dali bomo šli na polno in najširšo koncepcijo ali pa bomo šli na postopno reševanje teh stvari. S tako orientacijo pa ne moremo iti naprej, da bi spuščali postopoma pravice navzdol, kot se je to dogajalo recimo v Skoplju. Mislim, da poteka v zvezi s tem razprava že polni dve leti. Razpravlja in piše se o tem več kot o kaki drugi stvari. Res pa je, da je neposredno sodelovanje premajhno in da je preveč tistega starega gledanja na vso stvar. Tu ne gre za kake stare rajone, ker za iste ti ne more in ne sme., ker nekaj takega delali več ne bomo. Ne gre pa se pri tem tudi ne za neke piškave občine z omejenimi pravicami kot je to koncem koncev tudi v Ljubljani primer. Gre za kvalitetni skok, za spremembo tega in da bomo dali polno vrednost vsemu temu. Smatram, da je potrebno gledati na stvari, da problem ne ostane nerešljiv. Koncem koncev so ceste najbolj klasičen primer, ki vežejo komune med seboj. Niti mi ne bomo rekli, da se te stvari ne dajo reševati oz. rešiti, zato mislim, da je kocept, ki je postavljen brez dvoma na pravi poti v tem smislu, da se tega v okviru mesta nismo ustrašili in da nismo zapadli mestnemu gledanju kot so zapadli temu spodaj, ampak smo šli naprej in smo začeli problem reševati. Nismo šli nato, da je Ljubljana nedeljiva celota

in tega tudi ne smemo čitati Iniziativnemu odboru, da se je zave-
del svoje dolžnosti, ko je gledal na to, da je Ljubljana glede
svojih centralističnih posledic nekaj doživela preteklo leto in da
se je iz tega tudi nekaj naučila. To je po mojem mnenju tudi
razlog za tako gledanje danes. Mislim, da ti pregovori niso tako
načelni, da so to več ali manj praktični pogledi na to vprašanje
iz tehnično - administrativne plati, najmanj pa iz družbeno -
politične in sicer v tem smislu, češ koliko kadra bo treba. Jasno
je, da bo kader potreben, s tem pa še ni rečeno, da moramo ta
kader postaviti čez noč. Mislim, da ne gre tu za neko bistveno
povečavanje tega kadra, temveč gre za postopno solidno izgrajevanje
na kvalitetno formiranje komun. Zdaj sta dva ljudska odbora mestni
in okrajni, kasneje bo samo eden. Zveza komun bo glede števila
kadra v komunah manjša kot pa je sedaj kader v obeh odborih skupaj.
Za moj občutek vprašanje kadra ni bistveno vprašanje. Nič zato,
če bo ta stvar stala nekaj dinarjev več. Jaz se s tem konceptom
popolnoma strinjam, nebi pa se postavil na stališče, da je koncept
sprejeti tako kot je. O tem je treba razpravljati še na zborih
volivcev in sicer o mejah, o obsegu komun in o gravitacijskih
vprašanjih. Glede gravitacijskih vprašanj bi bilo treba diskusijo
postaviti bolj široko, pred vsem v samostojnost komun v material-
nem smislu, kar je seveda izhodišče za pravo gledanje. V kolikor
bo to gledanje pravilno, bo temu primerna tudi razprava na samih
zborih volivcev. Za Bežigradom včeraj (18.novembra) razprava niti
ni bila slaba.

Z d e š a r Henrik:

Zanimivo je, da načelnega razpravljanja glede komun
ni. Tovariši, jaz nebi hotel iznašati svojega osebne-ga mnenja,
ampak opažanja, ki sem jih dobil pri raznih razpravah. Ko smo
pričeli govoriti o mejah, je vprašanje formiranja komun oziroma
njenih mej povsod izbilo, zlasti na perifernih območjih. Tam vsi
teže k centru, skratka na terenu vlada težnja k večjemu centru.
Doživel sem na aktivu SZDL, ko smo razpravljali o tem, kam bi
spadala ta volilna enota to, da so tovariši mnogo razpravljali o tem
li je to potrebno ali ne. Ko pa smo dognali kje tečejo meje te
volilne enote, so se takoj strinjali s tem, da se ustanavljajo komu-
ne. Moje mnenje tovariši ljudski odborniki je takšno, da bi morali
iti na te naše zборе volivcev točno pripravljeni, da bomo lahko
ljudem pojasnili pomen ustanavljanja komun. Drugo pa je, ko se

bo pričelo razpravljati okrog mej, takrat bo treba pa ljudi poslušati, ker bodo verjetno kaj pametnega predlagali. Naj sklep naj ne bi bil osebno stališče, ampak stališče zbora volivcev. Mi o rezultatu iz zborov volivcev še ne moremo govoriti, ker jih še nismo imeli. Aktivno se bomo lahko pogovorili šele kasneje, ko bomo slišali mnenje zborov volivcev. Mislím, da bodo ti zbori volivcev zelo obiskani tudi po perifernih delih in da bo diskusija v zvezi s formiranjem komun tudi živahna. Moramo si pa biti na čistem kakšno stališče bomo na zborih volivcev zavzeli. Načelno so stvari ljudem poznane, ko se pa prične konkretno razpravljati je pa težko.

O c e p e k Lojze:

Strinjal bi se z diskutanti o tem, kar se tiče pojasnjevanja problemov formiranja komun. Napravljeno je bilo premalo in bo treba v tem pogledu še veliko napraviti, da bodo ljudje razumeli zakaj gremo na formiranje komun. Nebi bilo prav, če bi mi zavzemali samo tista posamezna stališča in mišljenja, kot se običajno na sestankih iznašajo. Če hčemo, da bo bistvo formiranja komun na zborih volivcev prodrlo je treba imeti pred očmi to, da mi kot odborniki usmerjamo diskusijo v tej smeri, da gremo pred ljudi z nekimi stališči in ne da bomo šli tja in samo poslušali ter prevzemali in nato prenašali na ljudski odbor. Če bomo vse usmerili samo nato, ne bomo dosegli tistega rezultata, kot bi ga radi dosegli. Do sedaj je diskusija v glavnem potekala tako kot so nekateri stvari iznašali. Prišla je tudi bojazen in pripombe s strani volivcev, češ da je formiranje komun samo ena od reorganizacij in da bo tudi samo pri tem ostalo. Jasno je, če bomo stvari tako prinašali na zборе volivcev, potem bodo ljudje iznašali argumente, češ kako bo z urbanizmom, komunalno dejavnostjo itd. V principu je bilo postavljeno formiranje komun, ni pa bistveno važno, kako bodo izgledale in ali bodo reševale komunalne probleme podjetja ali kdo drugi. Mislím, da smo pri vsej tej diskusiji in usmerjevanju diskusije za formiranje komun pozabili na eno, t.j. na vprašanje družbeno - politične vloge formiranja komun. Mislím, da je to osnovno vprašanje in če bomo te stvari pravilno razumeli v tem smislu in tudi pravilno pojasnjevali, da se bodo na ta način združili vsi neposredni proizvajalci, ki bodo povezani z organi oblasti demokratično potem bomo gotovo uspeli. Na ta način bomo hitreje razvijali socialistične družbene odnose in šele

potem bodo vsa taka vprašanja odpadla. Če hočemo danes stvari pravilno usmerjati in če hočemo, da bodo ljudje na zborih volivcev stvari razumeli, se je treba orientirati na to, da bomo začeli z diskusijo družbeno politične funkcije formiranja komun. Če se bomo na to orientirali in stvari tako postavili, bodo razprave potekale dobro, v nasprotnem primeru pa bo tako kot je potekalo danes. Odpadele bodo negativne pripombe kot se danes pri nas postavljajo.

Zdi se mi, da za Ljubljano govori še en značilen argument po formiranju komun. Ta je nedvomno diskusija okrog MLO-a in sicer glede vprašanja centralizma, ki se je postavljalo na zborih volivcev. Stalno je bil MLO kriv tega ali onega, torej v vsakem pogledu glavni krivec, če se stvari niso dobro reševale. Na zborih volivcev je treba tudi postaviti to v prid formiranja komun. Treba je reči, mesto ne sme ostati celota, kajti na ta način bomo razbili malomeščanske elemente. Mislim tudi, da bo drug argument, ki govori v prid formiranja komun tudi ta. Če bomo te stvari tako postavljali se bodo naši socialistični odnosi hitreje razvijali. Ko gremo na zbore volivcev se je potrebno orientirati pred vsem na ta družbeno - politični moment v zvezi z formiranjem komun.

D r o b e ž Franc:

V kolikor sem na terenu razpravljajal o formiranju komun, nisem namreč prišel do tega zaključka, da nekdo odklanja koncepcijo komun in tudi iz razprave ljudskih odbornikov nisem zaključil, da bi bili proti formiranju komun. Zdi se mi, da vsi razumemo, da je koncepcija, ki je postavljena, dobra, celo odločena bi rekel in da se bomo mi za to koncepcijo tudi tolkli. Gre se pri tem samo za eno vprašanje, namreč to, ali je nam ljudskim odbornikom in aktivistom na terenu, ki se v razprave o formiranju komun že poglobljamo dovolj jasna družbeno politična vloga formiranja komun. Tukaj mislim, da ni potrebno samo prepričevanje, ampak konkretno delo, konkretne praktične oblike, pripravljanje analiz za to sprovedbo. Tega vprašanja ne bo težko sprovesti v primeru, če bomo tako razpravljali in če bomo tako pripravljeni na terenu. Ljudje s katerimi razpravljáš na terenu, so pripravljeni o tem vprašanju razpravljati v pozne ure zvečer. Postavijo zelo hitro praktične primere za sprovedbo te koncepcije, ki jo imamo. Lahko rečemo, da je največji napredek družbene vloge

v tem, da bomo s takim poglobljanjem vključili nove ljudi v poglobljanje družbenega samoupravljanja. Ti ljudje namreč danes še niso zajeti in stoje ob strani ali so zaposleni pri manjših nalogah, sposobni pa so reševati tudi večje. Mislím, da se vsa diskusija, ki je tekla vrti okrog tega, kako v Ljubljani pravilno sprovesti organizacijo komun, kako pravilno zajeti ta teritorialna področja, da nebi pri ljudeh naleteli na odpor. Ljudje imajo dovolj razumevanja in smisla za iskanje teh oblik in že celo iščejo kje bo njih kulturni, gospodarski in politični center. Največ prahu smo dvignili s tem razrezom Ljubljane na komune, ker verjetno nismo dobro zadeli in rešili teritorialnega vprašanja oziroma razdelitve. To mi potrjuje prav dejstvo, da najdemo največ ostrih razprav po teritorialnem vprašanju prav na tej ožji periferiji. Ta stvar pa ni več sporna, čim se pričneš pomikati proti Mostam, Bežigradu itd. Vse težišče razpravljanja se vrši okrog ožje periferije. Določiti pravilne meje tem perifernim predelom pomeni, da smo napravili že velik korak naprej. Seveda bo treba znati ljudem pravilno predočiti, kje naj bi center takih komun bil. To tudi najbolj potrjuje dejstvo, da Polje in Šentvid tega vprašanja sploh ne postavljata, ker sta ti dve komuni svoj center že našli in lahko trdita, da se bosta ti dve komuni najbolj razvijali in poglobljali.

Šiška, kakor mi je znano, ima svoj Iniciativni odbor. Ta je svojo nalogo gotovo dobro opravil. Verjetno bo ta iniciativni odbor najbolje rešil vprašanje, do kam naj sega komuna Šiška in ali naj bo sploh komuna, če nebo postavil mogoče sploh vprašanja nesoglasja po odcepitvi kot bližnja periferija mesta, katero je treba smatrati kot del mesta.

Če vzamemo Moste je stvar taka. Če bomo šli v to, da bomo vzeli za mejo južno železnico in vse proti vzhodu, kar zavzema moščansko občino, ne bomo naleteli na težave, ker to gravitira na moščanski center. Če pa gremo proti severovzhodu, tam pa se spopademo z interesi Most, ker je severovzhod bolj vezan k centru, ker teče tu prometna žila, Moste same jih pa oddaljujejo. V tem primeru bi se morala glavna diskusija vrteti okrog tega, kako posamezna področja korigirati in jih pravilno zajemati, da bi to vprašanje ne bilo sporno. Res je, da bo pri vseh teh vprašanjih, glede sprovajanja teh nalog v zvezi s formiranjem komun, cel kup tehničnih vprašanj, katera bodo zelo važna. Zdi se mi, da smo o teh vprašanjih malo govorili in smo jih oddrivali od sebe. Na teh zborih volivcev bodo ljudje hoteli imeti

nekoliko podrobnejše odgovore na ta vprašanja. Vprašanje prometa ne more biti vprašanje vsake posamezne komune, ker posamezna komuna ne bo mogla organizirati avtobusa, trolejbusa in recimo tramvajskega prometa. Principielno bo moralo biti vprašanje prometa reševano od zveze komun, ker promet ne zajema samo ožjega področja mesta ampak tudi periferne predele: Domžale, Litijo, Vrhniko, Polhov gradec itd. Zato bo moralo biti to v interesu zveze komun in samo v primeru, da bo to res interes zveze komun in če bo to zveza komun tudi rešila, bodo odpadli problemi glede prometa, katere so mnogi postavili.

Potem je padlo tudi vprašanje kako bo z razdeljevanjem stanovanj. To stanje je trenutno še aktualno, ker stanovanja odrejamo za enkrat še administrativno. Perspektivo pa imamo, da stanovanj ne bomo več razdeljevali na administrativni način, temveč na bazi ponudbe in povpraševanja, kar pa je seveda še daleč.

Tukaj ni vprašanje ali se da to tehnično administrativno speljati ali ne, speljati se da, bodo pa drobne težave, ki pa ne morejo biti take, da bi lahko odlagale razglabljanje in realizacijo samega formiranja komun v Ljubljani. Ena misel, ki me pri tem vodi je tudi ta, da se morajo komune v Ljubljani organizirati postopoma. Najprej bi organizirali komune na tistem področju, na katerem je teren že dozorel in hoče imeti svoj ^{upravni} administrativni center, želi organizirati svojo upravno enoto, ki bo dajala možnost poglobljanja družbeno - političnemu razvoju. Vič bo povedal svoje, Moste svoje, Šiška svoje in verjetno bodo na zborih volivcev veliko povedali.

Iniciativni odbor v Šiški za formiranje komun sem omenil namenoma radi tega, ker mislim, da bi bilo potrebno, da bi take odbore formirali tudi drugje na drugih terenih. Vprašanje pa je ali se bo to drugje razgibalo ali ne. Za iniciativni odbor v Šiški vem radi tega, ker je tam moj sedež podjetja. Važno pa je, da bi se danes zedinili o tem, kako bomo na zborih volivcev, ki so pred nami, o najbolj spornih vprašanjih glede perifernih predelov. Mislim, da bi bilo prav če bi šli nato, da bi rekli: meja bo tekla po tej in tej ulici. Potrebno bo veliko razpravljanja v zvezi s tem in veliko pobud s strani zborov volivcev. Ne smemo pa pustiti, da bi se uveljavljali na zborih volivcev tisti, ki so proti spremembam o političnem življenju.

D u l a r dr. Marijan:

Ko sem v zadnjih dneh razpravljal z različnimi predstavi

stanki stavniki terenskih organizacij in SZDL, mi je padlo v oči to da je je v glavnem smatralo v zvezi s predstoječim podružabljanjem za glavni problem, da bi prišli s formiranjem komun do neke reorganizacije, pa če hočete do neke administrativne razdelitve. Slišalo se je mnogo o primerjavah bodočih komun z rajoni. Iz vsega tega je prišlo od izraza gledanje, da ljudem ni jasno, kaj naj bi pravzaprav bila prava vsebina naših komun. Daleč so bili vsi od tega, da bi pojmovali novo formiranje družbenih oblik s tega vidika kot je govoril tov. Ocepek, da bi pri tem smatrali, da gremo tukaj v globoko demokracijo, da se na ta način onemogoče tisto centralistično delovanje MLO-a, ki se je zaradi sedanje oblike od časa do časa nehote izkristaliziralo v tej smeri. Interesantno je to, kar se zdi meni posebno važno pri presoji in kar naj bi bila vsebina teh bodočih komun s tega stališča, da smo namreč imeli na področju Ljubljane razne socialno - zdravstvene svete in da so ti socialno zdravstveni sveti, kjer so bili dovolj aktivni, kjer so bili dovolj samoiniciativni, ker so v njih sodelovali ljudje, ki so probleme zrelo presojali, prišli do zaključka, da je v sedanjih oblikah vodenje mesta Ljubljane iz enega centra zelo težavno in da je to glavna prepreka, da bi prišli lahko do realizacije njihovih zaključkov, kot so n.pr. problemi zdravstvenih domov. Smatralo se je namreč, da je z ozirom na potrebe mesta na področju zdravstva zelo težko pričakovati, da bi se našla v doglednem času vsa sredstva za izgradnjo novih zdravstvenih domov. Interesantno je to, ko so prihajala mišljenja s terenov, da so se težnje po izgradnji teh zdravstvenih domov pojavile na tistih področjih, ki so sedaj nekaka podlaga za **diskusijo** o razdelitvi mesta Ljubljane na bodoče komune. Ni to mogoče slučaj, temveč je bilo to narekovano iz konkretnih potreb. Tudi je nemogoče misliti, da bi **Iniciativni odbor** sam kot tak prišel do razdelitve Ljubljane in mej na podlagi milenj krajevnih socialno **zdravstvenih svetov**. Iz tega vidimo to, da so te meje postavljene tako zrelo in premišljeno, da je težko diskutirati v tem smislu, da bi jih bilo možno izpremeniti z večjimi korekturami. Socialno zdravstveni sveti, ki so pokazali precej **iniciativse** so bili mišljenja, da bi bilo potrebno, da se več njih združi v neko celoto, ki naj bi predstavljala zdravstveni odbor ali karkoli in da bi ta prevzel **iniciativo** in se pobrugal za načrte, **denarna sredstva** pri MLO in izvedel to stvar. To je bila težnja že leto, leto in pol nazaj. Vidimo pa, da je ravno sedaj, ko gremo v to demokracijo, podružabljanje in

razširitev družbenega upravljanja, to najboljša pot, da se bodo težnje lahko čim preje uresničile. To je bil primer glede zdravstvenih domov. Sem pa prepričan, da je še polno takih problemov, ki se bodo na ta način veliko lažje uresničili kot bi se mogli uresničiti, če bi Ljubljana kot taka ostala še naprej. Ne vidim, da bi šlo s formiranjem komun za neko cepitev Ljubljane, ~~da~~ bi Ljubljana izginila iz zemljevida. Mislim, da bo na ta način lahko Ljubljana boljše prosperirala in da bo Ljubljani pri tem nekaj, kar ji je dal zgodovinski razvoj, ostalo. Ljubljana bo dobila široke predele okolice Ljubljane in se bo lažje razvijala in dosegla tisto stopnjo na kateri je danes center.

D e r m a s t i a dr. Marijan:

~~Ke-sem-v-sednjih-dneh~~ V principu bi se strinjal z ugotovitvami poedinih tovarišev, samo smatram, da je treba te ugotovitve nekoliko korigirati. Tovariš Tuma je rekel, da je diskusija o formiranju komun šele začela, pojasnil pa bi, da se je ta diskusija začela že davno. Diskusija je sedaj, ko ljudski odbor razpravlja o kompletni platformi in o končni organizaciji komu, dobila le svoj višek. Popolnoma jasno je, da se morajo v tem obdobju razpraviti vsa nejasna vprašanja, ki danes še more poedine tovariše. Vprašanja so ostala nejasna radi tega, ker se posamezniki nismo dovolj v to poglobljali, ne pa mogoče zato, ker ni bilo o tem dovolj govorjeno. To sem videl v praktični diskusiji sam. Tovariš Jošt je hotel poudariti, da je princip formiranja komun sprejemljiv in jasen. Zoperstavljal se demokratičnemu razvoju Ljubljane se pravi negirati ali nerazumeti kaj so komune. V tem pogledu ne smemo iti bi rekel na neke govorniške obrtaje, biti si moramo popolnoma na jasnem in na čistem v tem, da je nemogoče govoriti o nekem družbenem političnem napredku, o rešitvi tistih problemov, ki so dovedli do ljubljanske afere. Z jedrom te ljubljanske afere smo se seznanili in zato mi teh korenin v nadaljnjem razvoju, v borbi za demokratičnost upravljanja ne bi povezali, če nebi dali možnosti široki iniciativi, da ta pride na najdemokratičnejši način do izraza in da se to dejansko razvije tudi v materialnem pogledu. Namenoma bom podvlekel nekaj stvari v zvezi z ljubljansko afero. To je vprašanje centralizma ljudskega odbora in njegovih objektivnih pogojev, ki so dovedli do tega, da je prišel MLO v nasprotje, v neposreden

spopad z demokratičnimi težnjami širokih ljudskih množic in njihovih hotenj. Odgovarjajoči družbeni razvoj in družbena zavest imata odgovarjajočo vlogo v družbenem razvoju, ki je formiral vlogo centra. Mi namreč to vlog-o centra izkoriščevalsko potenciramo z družbenim sistemom in ravno zaradi tega se je center razvil, ne pa mogoče zaradi tega, ker je bil nujno potreben. Center se je razvil v vseh režimih zaradi tega, ker je živel na račun periferije in revščine, kateri je jemal viške dela in se z njimi tudi okoriščal. Ves družbeni razvoj po osvoboditvi je še vedno radi ostankov prejšnjega družbenega razvoja imel tendence od periferije k centru. Naše diskusije po družbenem planu so popolnoma jasno pokazale, da je center imel vedno favorizirano stališčen napram periferiji, ker je nujna posledica. Te stvari smo nasledili, nismo pa jih znali analizirati in dejansko razbiti. Mnenja sem, da če je kakšna važna vloga pri formiranju komun je važna prav ta, da gremo od centra k periferiji. Na ta način bomo imeli socialistični izgled mesta z razvitimi industrijskimi perifernimi centri, ki bodo odigrali svojo vlogo in dvignili periferijo na tisti nivo, ki ga imajo danes meščani v centru. Mislim, da je to ena izmed osnovnih političnih nalog, ki jo z razbitjem Ljubljane hočemo doseči. Mi s tem Ljubljane ne razbijemo. Mi razbijamo s tem samo prednosti centra v ožjem smislu besede. S tem mi Ljubljano na višjem nivoju vzdržujemo in ji dajemo pogoje, da se razvije v veliko socialistično mesto. To je osnovna, kvalitetna razlika poleg vsega drugega, kar se tovariši v diskusiji iznesli. Če tako gledamo na te stvari, potem ne more biti nihče proti temu, da Ljubljano razbijemo.

Strinjam se s tovarišem Dularjem dr. Marijanom: V zvezi z diskusijo, ki smo jo imeli v začetku, ko smo začeli razpravljati o vprašanju zdravstvenih domov, katera nas je privedla do zaključka o formiranju zdravstvenih občin. Zelo široko smo diskutirali o njih in o družbeni bazi, ker druge ni bilo. Danes pa nas dejansko terajo demokratske težnje podeželja in družbeno politične potrebe, ki obstojajo, v tem pravcu, da te organe razvijamo tam, kjer je najbolj potrebno. Ta problem sem namenoma začel s tega konca, ker se mi zdi, da diskusija teh stvari ni jasno začela. Še en problem je, ki je prišel nekoliko nerodno do izraza. Neki tovariši so govorili, da mi ne moremo o tem še odločati. Mislim, da je to v bistvu popolnoma napačno. Nihče namreč danes ni

smatral diskucijo kot podlago za nekaj, na bazi česar bomo o nečem razpravljali. Diskusija je samo uravnavanje mišljenj kot takih, zavest družbenih in političnih sil in sprejemanje skupnega koncepta, za katerega se bomo mi kot organi oblasti borili na zborih volivcev in ta koncept volivcem tolmačili. Ni pa šlo pri tem za nikakršno odločanje, odločali bomo šele takrat, ko bomo na bazi naše politične borbe na zborih volivcev uspeli ljudi prepričati v to, da so njihovi pomisleki zaostali, ker mislijo na pisarniške mize, akte in ne vem na kaj še vse. Vse to mišljenje bo namreč treba podrediti družbeno političnemu napredku, ki izvira iz komun. Mislim, da danes ne moremo diskutirati o tem, ali bo tekla meja tukaj ali tam, niti ne moremo diskutirati o tem, ali formiranju komun odgovarja 8, 10 ali pa 14 komun. To je stvar, katero bodejansko bo prinesla široka neposredna demokratična diskusija. Nato ne smemo nikoli pozabiti in se moramo izenačiti po skupni platformi, s katero bomo šli pred zbere volivcev. Osvojiti moramo vse široke družbeno politične argumente, ki bodo govorili tako, da bodo široke mase prepričali. Sem odločno proti temu in sem se v zadnjem času boril proti vsaki demagoški stvari. Proti demagogiji se moramo zoperstaviti. Tu pa seveda ne gre za nobeno demagogijo, pač pa za družbeno kvaliteten skok, ki pa ne bo izvršen v silvestrovi noči. Rešitev tega problema bo zahtevala veliko naporov in težav. Mogoče bomo imeli tudi take slučaje, ki bodo površenmu opazovalcu dajali argumente v roke, češ pogrešili ste. Če gledamo to z družbeno političnega vidika in s stališča argumentov, katere smo že iznesli, potem je danes jasno to, da smo obvezni to napraviti, če nočemo napraviti greha napram demokraciji in demokratičnemu razvoju. Smatram, da s tem diskusija pravzaprav še ni izčrpana, ampak delno dopolnjena in mislim, da je treba povesti računa o teh stvareh.

Dopolnil bi tovariša Drobeža. Rekel je namreč, da je bilo vprašanje iniciativnega odbora v Šiški. Tega nebi smatral tako kot misli tov. Drobež in bi bilo napačno reči, da obstoja tam iniciativni odbor, res pa je to, da so tereni Litostroj, Dravljje in Zg. Šiška, medsebojno razumevajoč potrebe časa in razvoja o teh stvareh razpravljali in prišli do gotove skupne platforme dela. To je pa ravno dokaz, da je ta konkretna iniciativa, ki je prišla s strani MLO-a dejansko dobila svojega korena in da se med masami že pokretajo sile. Ne mislim, da je tovariš Drobež to napačno razumel. Ta iniciativni odbor se je formiral zaradi tega, ker so

ljudje na širokih masovnih sestankih, na katerih je bilo preko 100 družbenih organizacij in podjetij, prišli do zaključka, da morajo to formirati in da oni sami prevzemajo v roko iniciativo za organizacijo svoje komune in da so tudi sami odgovorni, da se ta stvar izvede. Mislim, da to ni samo pohvalno, nego je dejansko pokazalo, da so mase vlogo komune razumele in da to vlogo prenašajo naprej.

D r o b e ž Franc:

Mene moti zakaj smo postavili vprašanje komune Center.

K r e s e Leopold:

S tem smo ravno dali povdarka malomeščanskemu centru.

D e r m a s t i a dr. Marijan:

Mi moramo zgodovinski razvoj do neke mere očitati.

Ne smemo iti tako daleč, da bi podrli tisto, kar je pod družbenimi pogoji nastalo. Ne smemo te celine razrezati. Podobno smo se uprli administrativnim posegom, ko se je predlagalo, danj bi spadala Emona v eno, Pošta v drugo, Nama v tretjo in Slon v četrto komuno. To bi bili administrativni posegi, ki bi ne imeli niti ekonomske niti družbene upravičenosti po obstoju. Ta center, ki je nastajal, ima svojo zaokroženo celino in jo lahko pravičuje.

T e p i n a ing. Marijan:

Predlagam, naj bi ne uporabljali besede komuna Center, ampak imenujmo jo n.pr. komuna Grad. Ta beseda bo več predstavljala. Imam predlog za imenovanje komisije, ki naj bi to proučila. Komisija naj bi sedanji predlog komune Center razdelila na dve komuni in sicer na severni del od Vilharjeve ceste in na južni del od te ceste. Mislim, da ima Bežigrad nekaj svojega in da tega predloga ne bi bilo slabo proučiti. Severni del Ljubljane ima že svoj obraz in se bo še nadalje razvijal.

D e r m a s t i a dr. Marijan:

Smatram za potrebno, da to stvar objasnim. Mi smo o tej stvari že razpravljali in sicer o Bežigradu kot samostojni enoti in prišli do zaključka, da s tem našim predlogom nismo

izčrpali vseh možnosti. Rekel sem, da ni rečeno, da je ravno zveza komun tisti družbeni in politični skok in da v tem pogledu niti iniciativni odbor ne more izvršiti nevem kakšnega salta mortale. Ravno široka diskusija bo te probleme odprla. Čeprav smo prepričani, da ima Bežigrad vse pogoje, da se razvije, v samostojno enoto, trenutno še ni prišel tako daleč, ni pa rečeno, da se nivo bežigrajčanov ne more razviti dalje, v hitrejšem pravcu.

G o r j a n c Joško:

30. in 31. volilna enota sta razpravljali o tem, zakaj nebi inciativni odbor pripravil predloga za formiranje komune Bežigrad. Ljudje se namreč strinjajo s tem, samo da nebi ostali na repu komune Center.

M a č e k Leopold:

Jaz bi se malo oglasil, da nekaj rečem našemu "očetu" k celi stvari. Mislim, da pri nas ta razprava ne gre tako v živo kot v mestu, ker ljudje le težko razumejo, kako mesto dela. Pri nas se vse to obravnava z vidika nadaljnega razvoja in vemo, da s tem ne bo treba imeti nevem kakšne borbe za kompetence, ker se bodo iste lažje prenašale sedaj kot so se doslej. Pri nas se gleda s tega vidika, da gre pri formiranju komun za nadaljni socialistični razvoj, da pridejo produktivne sile, do čim večjega izraza pri družbenem upravljanju. Bolj pa se postavlja to vprašanje v tistih predelih, za katere se predvideva, da se bodo priključili Polju. Tam bodo razpravljali o tem, ali je gospodarsko močnejše Polje ali Domžale in od kje je pričakovati več pomoči. Pri nas je ravno zaradi tega manj diskusije, ker ljudje vedo, da predstavlja formiranje komun normalen razvoj, s katerim bo prišlo samo do širšega družbenega upravljanja. Mi smo pri prejšnji razformaciji občine umetno odrinili od sebe precej perifernih delov, dočim bodo zdaj ti prišli k tisti skupini, h kateri bolj gravitirajo. To je pozitivna stvar, ker se bodo lahko ljudje sami izrazili kam žele, h kateri skupnosti gravitirajo in kam se hočejo priključiti. Ta priključitev ne bo prisiljena. Preje smo nekatere predele odrinili preko hriba v drugo občino, n.pr. Šmarješko občino, kljub temu, da vse komunikacije gravitirajo v to dolino. Odrinili pa smo te predele zato, da

je bila tista občina dovolj velika, dočim bo zdaj prišla do svojega izraza. Hotel sem povedati to, da pri nas diskusija v tem pogledu ni tako živa kot v mestu.

D e r m a s t i a dr. Marijan:

Lahko preidemo na konkretno razpravo o predlogu iniciativnega odbora za formiranje komun in skupnosti komun na področju Ljubljane - mesta in okolice. Ta naj bi bil platforma, s katero bodo šli ljudski odborniki na zabore volivcev in tam o teh stvareh razpravljali.

T e p i n a ing. Marijan:

Zdi se mi, da je material za ljudske odbornike šibek. Če se govori o neki skupni platformi, s katero naj bi šlo odborniki pred zборе volivcev mislim, da je komisija premalo dala. O družbeni vsebini komun smo govorili le načelno. Iz gornjega je premalo razviden kavlitetni skok.

D e r m a s t i a dr. Marijan:

Iniciativni odbor v eno splošno razpravljanje o družbeno politični vlogi formiranja komun ni šel, zakaj, zato ker je ljubljanski aktiv imel na razpolago material tov. Kavčiča Staneta, ker je on sam imel najkvalitetnejšo razpravo okrog formiranja komun, poleg tega obstoja material Borisa Krajgerja, ki je razpravljajal s Kavčičem o konkretnih problemih formiranja komun. Važno je, da imate še tisti del razprave, ki sem ga obrazložil na aktivu SZDL in poročilo o delu iniciativnega odbora, kakor tudi zaključke, ki so prišli do izraza na bazi te diskusije. Lahko te materiale centraliziramo, zberemo skupaj in damo tovarišem ljudskim odbornikom. To lahko napravimo in se zmenimo, da dostavimo odbornikom tudi današnjo diskusijo, katero smatram v celoti kot dobro. Dobro bi bilo če bi bila cela diskusija tekom ponedeljka razmnožena in dana ljudskim odbornikom.

K r e s e Leopold:

Treba bo dati še nekoliko več praktičnega materiala, če hočeš tudi to, koliko kompetenc bo posamezna komuna imela. To pa se seveda napraviti ne da. Ta statut je napravljen na podlagi

Ad 2./ RAZPRAVA IN SKLEPANJE O ODLOKU O OBVEZNEM
FLUOROGRAFIRANJU PREBIVALCEV NA OBMOČJU
GLAVNEGA MESTA LJUBLJANE.

Poročilo poda tov. Z u p e t Avgust, predsednik
Sveta za zdravstvo, kakor sledi:

Svet za zdravstvo Mestnega ljudskega odbora predlaga
mestni skupščini, da sprejme Odlok o obveznem fluor^{ro}grafiranju pre-
bivalstva mesta Ljubljane. Fluorografiranje bi se predvidoma iz-
vedlo v prvih mesecih leta 1955 in zajelo obvezno vse prebivalstvo
mesta, stare nad 15 let.

V akciji, ki jo v republiškem merilu vodi in organi-
zira Institut za tuberkulozo, center za BČG in fluorografijo na
Golniku, je bilo fluorografiranje izvedeno že na področju Maribora,
Celja in drugih krajev Slovenije, sedaj pa je v teku na področju
okraja Ljubljana - okolica. Po načrtu instituta za tuberkulozo
je sedaj na vrsti Ljubljana, ki naj v mesecih februar, marec
in april prihodnjega leta zaključi to akcijo in s tem pri odkrivanju
te včasih neozdravljive, sedaj pa ozdravljive bolezni pripomore
do končnega uspeha in cilja: odkriti tudi na območju Ljubljane vse
neznane in skrite primere tuberkuloze in tako dobiti osnovo za dolo-
čen boj proti tej družbeni bolezni.

Fluorografiranje je razumljivo uspešno le ob 100%
udeležbi vsega prebivalstva in mora zajeti zares vse ljudi. Le to
je pogoj, ki jamči, da bodo odkriti prikrivani ali pa sploh neznani
primeri te bolezni. Za izvedbo tega pa je potreben oblastven odlok
o obveznem fluorografiranju in o obvezni udeležbi. Zato se predla-
ga odlok mestnemu ljudskemu odboru, ki naj **odloči**, da se ta akcija
v Ljubljani izvede, da je obvezna za vse nad 15 let stare prebival-
ce mesta, neudeležba in vsako drugo oviranje akcije pa da se
kaznuje kot prekršek z denarno kaznijo do din 3.000.-.

Važnost akcije je tolikšna, njen pomen pa v splošnem
tako znan, da opravičuje njeno izvedbo v okviru mesta Ljubljane.
Fluorografiranje je kot moderen način odkrivanja toberkuloze v
najširšem obsegu za zdravstveno stanje mesta odločilen in res učin-
kovit.

Stroški za to akcijo so bili po podrobnem predračunu
razdeljeni na faze predpriprav in same akcije - predvideni na 12
milijonov dinarjev. Ti izdatki pa se zmanjšajo in odpade njih del
na breme Instituta za tuberkulozo na Golniku, ki prevzema v svojo

režijo izdatke za vzdrževanje avtobusov in aparatur za vzdrževanje osebja Instituta, naba fluorografske kartoteke ter filmov. S tem se za izvedbo fluorografske akcije potrebna ~~vstet~~ vsota zniža na 9,750.000.- din in pomeni obremenitev proračuna MLO za leto 1955, katerega del - za prve predpriprave in propagando - bo moral biti na razpolago že tekom teža leta.

Za izvedbo fluorografske akcije je Svet za zdravstvo MLO predvidel osrednji odbor, v katerega so glede na pomen akcije predlagani odgovorni javni in zdravstveni delavci mesta Ljubljana. Kot prvi ukrep za ivedbo akcije naj se zato sprejme predložena odločba o imenovanju ~~eda~~ osrednjega odbora fluorografske akcije v Ljubljani.

Mestni ljudski odbor je do sedaj z razumevanjem in že večkrat sklepal in odločal o mnogih problemih zdravstva ter v ta namen dal na razpolago znatna sredstva, prepričan v varnost tako naloženega kapitala, ki v mnogih primerih že doprinaša vidne obresti. Ker je tudi fluorografska akcija take narave in opravičuje najboljše upranje v svoj uspeh, je Svet za zdravstvo MLO mnenja, da Mestnemu ljudskemu odboru predloženi odlok in odločbo sprejme ter da s tem temelj za nadaljne priprave in za izvedbo akcije.

Dalje predlaga tov. Z u p e t Avgust, da se sprejme naslednji odlok:

MESTNI LJUDSKI ODBOR
GLAVNEGA MESTA
L J U B L J A N A
Štev. 4830/6-54

Ljubljana, dne

Na podlagi 23. in 118. člena Zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin (Ur.l. LRŠ št. 19-90/52) ter 8. člena Temeljne-ge zakona o prekrških (Ur.l. FLRJ št. 46-428/51), je Mestni ljudski odbor glavnega mesta Ljubljana na skupni seji mestnega zbora in zbora proizvajalcev dne 12. novembra 1954 sprejel

O D L O K

o obveznem fluorografiranju (rentgenskem slikanju) prebivalcev na območju glavnega mesta Ljubljana.

1. člen

Zaradi preprečevanja in zatiranja tuberkuloze se izvede obvezno fluorografiranje vseh prebivalcev mesta Ljubljana, ki na dan, ko se začne fluorografiranje, dopolnijo 15. leto starosti.

2. člen

Fluorografiranje bo brezplačno in grede stroški zanj v breme proračuna MLO Ljubljana.

3. člen

Svet za ljudsko zdravstvo Mestnega ljudskega odbora Ljubljana se pooblašča, da za izvajanje tega odloka izda potrebne ukrepe, ter določi čas rentgenskega slikanja na območju mesta.

4. člen

Z denarno kaznijo do dinarjev 3.000.- se kaznuje, kdor se ne udeleži fluorografiranja, čeprav je k temu obvezen, ali kdor sicer ovira ali preprečuje izvrševanje ukrepov na podlagi tega odloka.

5. člen

Ta odlok velja od dne, ko ga sprejme Mestni ljudski odbor Ljubljana, objavi pa se v Uradnem listu LRŠ, v "Glasniku" in na krajevno običajen način.

Predsednik MLO:
(Dr. Marjan Dermatis)

Predsednik, da gornji predlog v razpravo.

V r h u n c Viljem:

Jaz sem o tej stvari dobro informiran in bi smatral za potrebno, da je treba poudariti, da je ta akcija zelo široka in da smatram, da ne bo zadostoval samo ta oblastveni odlok, da so državljani kazensko odgovorni, temveč je treba razgibati i ljudske odbornike in SZDL i sindikalne organizacije itd., da se bodo zanimali za to stvar. Treba je to avžno akcijo za reševanje tako važnega vprašanja postaviti iz pravega vidika. Tisti tovariši, ki bodo poverjeni s to nalogo, naj bi se drugje ne obremenjevali, da se bo ta akcija lahko čim preje kvalitetno izvedla.

Ker ni drugih pripomb, da predsednik predlog na glasovanje.

S o g l a s n o sprejeto.

Poleg gornjega se pooblasti Svet za zdravstvo, da iz svojih sredstev najde rešitev za sredstva, ki bodo potrebna za pripravljalna dela in da se pripravi predlog, da se v prihodnjem letu da potrebna sredstva v proračun.

Tov. Ž a g a r - Tomičevič Fani, kot član komisije za izvolitve in imenovanja pojasni, da so predlagani za odhór za vodenje fluorografske akcije za pregled prebivalstva glavnega mesta Ljubljane, sledeči:

- 1./ Z u p e t Avgust, za predsednika,
- 2./ dr. B a v i n š e k Baldomir, za podpredsednika,
- 3./ S i t a r Franc, zastopnik Sveta za gospodarstvo,
- 4./ dr. M i s Franta, zastopnik Sveta za zdravstvo,
- 5./ P e r n u š Anka, zastopnik Sveta za prosveto,
- 6./ R a k a r Iva, zastopnik Sveta za socialno varstvo,
- 7./ E r m a n Adolf, zastopnik Urada za stat. in evidenco MEO,
- 8./ O g o r e l e c Iva, zastopnik MO Rdečega križa,
- 9./ dr. C v a h t e Saša, zastopnik MO ZSDL,
- 10./ J e n k o Ivan, zastopnik MK ZKS,
- 11./ O c e p e k Lojze, zastopnik MO ESS,

- 12./ ing. B a j e c Viktor - zastopnik zbora proizvajalcev MLO,
13./ D u r j a v a Tončka - zastopnik MO ženskih društev,
14./ K a r d e l j Bojan - zastopnik društva novinarjev.

Za tajnika odbora predlagamo tov. B r a j e r
Cirila, uslužbenca Tajništva za ljudsko zdravstvo MLO.

Predsedujoči, da gornji predlog v razpravo.

K o p i t a r Jože:

Ker je tov. O c e p e k , ki je predlagan v ta
odbor preobremenjen bi pr edlagal na njegovo mesto tov. D e b e l a
Jožeta, zastopnika MO ESS.

Predsednik, da predlog s popravkom na glasovanje.

S o g l a s n o sprejeto.

Ad 3./ IZVOLITEV ZASTOPNIKA MESTNEGA LJUDSKEGA
ODBORA V UNIVERZITETNI SVET.

Predlog obrazloži tov. Ž a g a r - T o m i č e v i č

Fani, kakor sledi:

Na podlagi odstavka 3. člena 34. Zakona o univerzah
predlagamo, da se imenuje za zastopnika MLO v univerzitetnem
svetu

predsednik MLO tov. dr. Đermastia Marijan.

Predsedujoči, da gornji predlog na glasovanje.

S o g l a s n o sprejeto.

Ad 4./ RAZPRAVA IN SKLEPANJE O MANJŠIH GOSPODARSKIH
ZADEVAH.

Predloga obrazloži tov. S i t a r Franc, član
Sveta za gospodarstvo, kakor sledi:

a) Ustanovitev in konstituriranje trgovskega podjet-
ja "Naš vrt", Ljubljana.

odločbi o ustanovitvi in konstituiranju trgovskega podjetja
naš vrh Ljubljana.

(Upravni odbor Kmetijske zadruge "Mala gospodarstva" je na svoji seji dne 23.IX.1954. ustanovil trgovsko podjetje "Naš vrt" s predmetom poslovanja kakor v priloženi odločbi. Namen ustanovitve podjetja je nakup kmetijskih pridelkov od vrtničarjev in malih gospodarstev na področju mesta Ljubljane in oskrba malih gospodarstev s predmeti kakor so navedeni v priloženi odločbi pod št. 2. Ustanovitelj podjetja Kmetijska zadruga "Mala gospodarstva" zagotavlja podjetju osnovna sredstva v znesku 33.676.- din in stalna obratna sredstva v znesku 200.000.- din.

Svet za gospodarstvo MLO je imenoval komisijo na čelu s /Šveb Franc, Lukovec Alojz, Lesjak Ivan/ radi ugotovitve ali so izpolnjeni vsi pogoji za začetek dela /člen 30 uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov/ nadalje da ugotovi vrednost osnovnih sredstev novoustavljene gospodarske organizacije pred njeni vpisom v register /člen 20 Uredbe o gospodarjenju z osnovnimi sredstvi gospodarskih organizacij/.

Imenovana komisija je 29.X.1954 izvršila svojo nalogo in prišla do sklepa, da se MLOju predlaga da izda odločbo o ustanovitvi in konstituiranju trgovskega podjetja "Naš vrt" kakor v priloženem osnutku odločbe.

Ljubljana, dne 6.XI.1954.

O D L O Č B A

Na podlagi 65. in 117. člena Zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin /Ur. list LRS št. 19-90/52/, določil uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov /Ur. list FLRJ št. 51/53/ ter uredbe o trgovanju o trgovskih podjetjih in trgovinah /Ur. list FLRJ št. 56/53/ v zvezi s sklepom upravnega odbora kmetijske zadruge "Mala gospodarstva" z dne 23. septembra 1954 ter po predlogu Sveta za gospodarstvo MLO,

izdaja Mestni ljudski odbor glavnega mesta Ljubljana po sklepu mestnega zbora in zbora proizvajalcev z dne

o d l o č b o

o ustanovitvi in konstituiranju gospodarske organizacije trgovsko podjetje "Naš vrt" Ljubljana.

1.

Po sklepu upravnega odbora kmetijske zadruge "Mala gospodarstva" z dne 23. IX. 1954 se dovoli ustanovitev in konstituiranje gospodarske organizacije pod imenom

Trgovsko podjetje "Naš vrt" s sedežem v Ljubljani.

2.

Predmet poslovanja je trgovina s kmetijskim orodjem, umetnimi gnojili in sredstvi za varstvo rastlin, krznom, semenskim blagom, zelenjavo, sadjem in njihovimi izdelki, s surovimi kožami, volno in diako malih živali, perutnino in jajci - na drobno.

3.

Osnovna sredstva podjetja znašajo 33.670.- din.

Stalna obratna sredstva v znesku 200.000.- din pa so zagotovljena po ustanovitelju.

4.

Do imenovanja direktorja podjetja po razpisu vrši posle v skladu s predpisi P e r u z z i Severin.

5.

Komisija Sveta za gospodarstvo MLO je dne 29. X. 1954 ugotovila, da so izpolnjeni vsi pogoji za začetek novoustanovljenega podjetja.

6.

Organi podjetja se morajo izvoliti v roku treh tednov, za kar je odgovorna komisija, ki jo sestavljajo: Jecelj Franc, Stvarnik Jože in Marič Alojz. Vsi člani KZ "Mala gospodarstva". V istem roku se morajo sprejeti pravila in tarifni pravilnik podjetja.

7.

Ustanovitev in konstituiranje je vpisati v register gospodarskih organizacij pri Okrožnem gospodarskem sodišču v Ljubljani v 15 dneh.

Državna taksa po tar. št. 18, tč. 1/b Zakona o taksah v znesku 4.000.- din in mestna taksa po tar. št. 5 tč. 2 Odloka MLO uvedbi mestnih taks v znesku din 1.200.- sta plačani.

Smrt fašizmu - svobodo narodu!

P r e d s e d n i k M L O :
/Dr. Marijan Dermastia/

Ker k gornjemu predlogi ni bilo nobenih pripomb,
da predsednik istega na glasovanje.

S o g l a s n o sprejeto.

b) Reorganizacija trgovskega podjetja "Kovina",
Ljubljana, Stritarjeva ulica.

predloga za reorganizacijo Trgovskega podjetja "Kovina" Ljubljana Stritarjeva ul.

Trgovsko podjetje "Kovina" Ljubljana je imelo na področju MLO 13 poslovalnic za prodajo železnine, inštelacijskega, gradbenega in elektromateriala, furfirja, kolesnih kolesnih delov na debelo in drobno.

Delavski svet podjetja je na svojem zasedanju dne 19. maja 1954, sprejel sklep, da se podjetje reorganizira tako, da se iz nekaterih dosedanjih poslovalnic osnujejo samostojne trgovine oz. podjetja. Pet poslovalnic pa naj bi naprej poslovale pod isti firmo z omenjenim obsegom.

V zvezi s tem sklepom bi se podjetje preosnovalo tako:

1. Sedańja poslovalnica "Cement - Opeka" Ljubljana Šmartinska c. 21, se osamosvoji kot samostojna trgovina za prodajo nekovinskega gradbenega materiala na drobno in debelo za območje MLO Ljubljana.
2. Iz dosedanjih poslovalnic "Elektrooprema" Ljubljana Mestni trg 2, "Sv. tla", Gosposvetska c. 10, "Elektra" Rimska c. 19 se osnuje Trgovsko podjetje "Elektro promet" Ljubljana za prodajo elektrotehničnega materiala na drobno.
3. Dosedanja poslovalnica "Slovenija furnir" se likvidira.
4. Poslovalnica "Kolesar" Karlovška c. 4 se osamosvoji v samostojno trgovino za prodajo koles, kolesnih delov, motociklov, šivalnih strojev in pribora na drobno.
5. Sedańja poslovalnica "Železo" Stritarjeva 7 se osamosvoji v samostojno trgovino za nakup in prodajo vsakovrštne železnine, tehničnih predmetov, sanitarno inštelacijskega ter delno nekovinskega gradbenega materiala na drobno.
6. Dosedanja poslovalnica "Oprema" Gosposvetska c. 4 se osamosvoji v samostojno trgovino za nakup in prodajo vsakovrštne železnine sanitarno inštelacijskega materiala, sanitarne keramike in tehničnih predmetov na drobno.
7. Poslovalnice z železnino in drugim blagom: "Ideal", "Kladivar", "Veriga", "Pri kosi", "Okovje"

poslujejo naprej pod dosedanje firmo

Podjetju, ki je v glavnem dejajlist, naj se odobri prodaja blaga na debelo za območje MLO Ljubljana.

Gornji predlog podjetja je komisija za reorganizacijo podjetij pri MLO odobrila, Svet za gospodarstvo se strinja s predlogom.

Do imenovanja po razpisu MLO se za poslovodje postavljajo: pod 1/ tov. Kolarič Franjo, pod 2/ Pajntar Jakob, pod 4/ Jošt Janez, pod 5/ Černe Franc, pod 6/ Belčič Jože.

MLO se predlaga v odobritev:

1. Osamosvojitve dosedanjih poslovalnic in ustanovitve samostojnih trgovin oz. podjetij po predlogu,
2. odobritev skladno s lo. členom uredbe o trgovanju, da se novo

Štev. G- 7175/1-54/Kr-ON.

Po sklepu delavskega sveta Trgovskega podjetja "Kovina" Ljubljana, skladno s 65. in 117. členom zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin (Ur. list LRŠ št. 19-90/52), 52. in 69. členom Uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov (Ur. list FLRJ št. 51-424/53), 10., 106. in 107. člena Uredbe o trgovanju, trgovskih podjetjih in trgovinah (Ur. list FLRJ št. 56-483/53) in na predlog Sveta za gospodarstvo

izdaja Mestni ljudski odbor glavnega mesta Ljubljana po sklepu seje mestnega zbora in zbora proizvajalcev z dne 1954.

o reorganizaciji Trgovskega podjetja "Kovina" Ljubljana Stritarjeva ulica 7.

Trgovsko podjetje "Kovina" Ljubljana se po sklepu delavskega sveta z dne 21. junija 1954. in v soglasju s komisijo za reorganizacije trgovskega mreže preobrne tako, da se odcepijo in samostojijo nekatere dosedanje poslovalnice podjetja, ki postanejo samostojne trgovine oz. podjetja, sedanje podjetje pa obdrži pet trgovin v sestavu podjetja in posluje naprej v omejenem obsegu.

1. Reorganizacija podjetja se razdeli na:

a) Samostojna trgovina pod firmo: "Cement - oprema" Ljubljana
Smartinska c. 21

dejavnost: trgovina z nekovinskim gradbenim materialom na drobno in na debelo za območje
MLO Ljubljana in

b) samostojno podjetje pod firmo: "Elektro promet" Ljubljana
Mestni trg 2,

dejavnost: trgovina z elektrotehničnim materialom na drobno.

V sklopu podjetja spada trije trgovin in sicer:

"Elektro oprema" Ljubljana Mestni trg 2, "Svetla" Ljubljana
Gospodarska c. 10. in "Elektra" Ljubljana Rimska 19.

Odnos med podjetjem in trgovinami v sklopu podjetij je urediti s pogodbo v roku dveh mesecev. Pogodbe mora potrditi
MLO Ljubljana.

c) Samostojna trgovina pod firmo: "Kolesar" Ljubljana Karlovška
cesta 4.

dejavnost: trgovina s kolesi in kolesnimi deli, motocikli, šivalnimi stroji in priborom na drobno.

d) Samostojna trgovina "Železo", Ljubljana Stritarjeva ul. 7.

dejavnost: trgovina s železnino, tehničnimi predmeti, sanitarno inštalacijskega ter delno nekovinskega gradbenega materiala na drobno.

e) Samostojna trgovina "Oprema" Ljubljana Gospodarska cesta 4.

dejavnost: trgovina s železnino, tehničnimi predmeti sanitarno inštalacijskega materiala, sani-

Ob vročitvi te odločbe je izterjati od Trgovskega podjetja "Kovina" Ljubljana državno takso v kolekih v znesku din 230.- po tar.št. 1., 5. in 7. Zakona o taksah in mestno takso po tar.št. 1. in 2/3 odloka MLO o taksah v znesku din 135.-.

Srt fašizma - svobode naroda !

Predsednik MLO:

(Dr. Marijan Bernastik)

O tem se obvesti:

1. Trgov.podj. "Kovina" Lj.
2. "Cement opoka", Ljubljana
3. "Elektropromet", Ljubljana
4. "Elektrooprema", Ljubljana
5. "Svetla" Ljubljana
6. Skupščinska pisarna MLO,
7. Statistični urad MLO,
8. Trgov.zbornica za gl.m.Ljubljana,
9. Arhiv Tajn.za gospodarstvo
10. Upravno pravni odsek.

Ker k gornjemu predlogu ni bilo nobenih pripomb, da predsednik istega na glasovanje.

S o g l a s n o sprejeto.

Ad 5./ PERSONALNE ZADEVE.

- - - - -

Poročilo poda tov. Ž a g a r - T o m i č e v i č Fani, član komisija za izvolitve in imenovanja, kakor sledi:

1./ V zvezi z lo obletnico osvoboditve Ljubljane v letu 1955 predlaga komisija, da se imenujejo v odbor za priprave proslavo sledeči tovariši:

- 1./ ing. T e p i n a Marijan, za predsednika,
- 2./ M i k l a v i č Zvone, za tajnika,
- 3./ Z d e š a r Henrik, za člana,
- 4./ Dr. M o d i c Heli, "
- 5./ U r b a n č i č Marijan, "
- 6./ dr. D e r m a s t i a Marijan, "
- 7./ V r h u n c Viljem, "
- 8./ H u m a r Jože, "
- 9./ P o l a j n a r Tone, "
- 10./ P i p a n Franc, "
- 11./ K r e s e Leopold, "
- 12./ S u b i č Miran, "
- 13./ G o b e c Radovan, "
- 14./ B u k o v e c Lojze, "
- 15./ Z e m l j a r i č Janko, "
- 16./ S v o l j š a k Ivan, "

Predsednik, da gornji predlog na glasovanje.

S o g l a s n o sprejeto.

2./ V smislu predpisov Uredbe o opravljanju Birojev za posredovanje dela in na podlagi predloga Sveta za socialno varstvo predlagamo, da se v upravnem odboru Biroja za posredovanje dela za mesto in okraj razrešijo na lastno željo naslednji člani:

Imenovani ~~ima~~ je tudi do sedaj uspešno vodil to zadrugo ter ima zato strokovne in ostale pogoje.

Predsednik, da predlog na glasovanje.

S o g l a s n o sprejeto.

5./ Na podlagi čl. 97. Uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov je delavski svet podjetja "Gostinstvo Polje" poslal MLO predlog, da se odstavi upravnik tega podjetja tov. Majeršič Maks.

V svoji utemeljitvi delavski svet navaja, da je v času poslovanja Majeršič Maksa podjetje imelo nad 2 milijona izgube zaradi česar je Javno tožilstvo uvedlo proti imenovanemu preiskavo.

Skladno s členom 98. Uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov imenuje Ljudski odbor komisijo, ki pretrese predlog DS za odstavitev upravnika in o njem odloči.

V komisijo so predlagani:

- 1.) M a z o v e c Lado,
- 2.) M a t e l i č Lojze,
- 3.) B r u m e n Ivan, tajnik Gostinske zbornice za glavno mesto Ljubljana.

Predsednik, da gornji predlog na glasovanje.

Soglasno sprejeto.

Končno prosi še za besedo tov. H u m a r Jože, ki v imenu komisije za pregled dela direktorja podjetja "Umetnina tov. Kajzerja poda poročilo, kakor sledi:

Komisija za pregled dela direktorja podjetja "Umetnina" Ljubljana je bila odrejena na 45. skupni seji Mestnega ljudskega odbora, dne 15. oktobra 1954, ter je na podlagi celokupne dokumentacije in osebnega razpravljanja na treh sestankih, katerih zapisniki so priloženi ugotovila sledeče:

1. Da je tov. Kajzer kot direktor podjetja "Umetnina" že s svojim nastopom v podjetje prišel z občutkom, nepoštenja med kolektivom, kar je bil tudi vzrok, njegovemu nepravilnemu odnosu

in načinu poslovanja v podjetju.

2. Da tovariš ~~česar~~ direktor Kajzer ni bil vešč nalogi uspostaviti red in normalne odnose med uslužbenci, ter da bi dejansko ugotovil nepravilnosti in samovolju uslužbencev, kar se dogaja v raznih poslovalnicah. S svojimi nerodnimi oprijemi in intrigami je stanje še poslabšal ter se onemogočil, da bi normalno delo direktorja pravilno potekalo.

3. Trgovsko podjetje "Umetnino" je smatrati kot podjetje zelo delikatnega značaja ter komisija ne izključuje možnosti nedovoljenega manipuliranja poedincev in sprejemanja raznih nagrad v kolikor niso na odgovornih in ostalih mestih zavestni in pošteni ljudje ter da nimajo nad seboj pravilno kontrolo.

4. Ostalih nepravilnosti komisija v podjetju ni ugotovila, razen onih, ki so organom oblasti že poznane. Za slabo vzdušje v podjetju radi prenizkih plač ni bilo vzroka, ker so izplačali povprečno 9.000.- din dobička.

5. Komisija ugotavlja, da tov. direktor ni imel pravih odnosov in ni znal najti pravih stika z organi samoupravljanja, vsled česar so se odločale stvari večkrat mimo delavskega sveta in upravnega odbora, kar spada v kompetenco določanja organov samoupravljanja.

6. Komisija je dalje ugotovila, da ni znal urediti pravih odnosov z organi samoupravljanja v podjetju in z organi izven podjetja ter je prav na tem področju prišlo do zaostritve med direktorjem in poslovođji raznih poslovalnic.

7. Komisija ni mogla ugotoviti, da bi direktor ~~pre~~ podjetja vršil razne nezakonitosti ali malverzacije, ki bi se preganjale po uradni dolžnosti. Prav tako komisija ni mogla ugotoviti, dejanskega stanja nepoštenosti ostalih članov zaposlenih v poslovalnicah, razen enih, ki jih je Tržna inspekcija ugotovila in zabeležila v svojem zapisniku in pa onih, ki jih je ugotovila Notranja uprava. Komisija se v te podrobnosti tudi ni spuščala, ker je že uveden postopek s strani ostalih organov. Dalje se komisija tudi ni spuščala na izvor materiala, ki prihaja v te komisijske trgovine pred vsem v poslovalnicah preprođaje.

8. Kljub vsem razpravam okrog razčiščenja stvari je komisija mišljenja, da so poedini uslužbenci po vsej verjetnosti imeli direkten stik s komitenti in da so posamezni uslužbenci nakupovali in preprođajali material na svojo roko in se pri tem osebno okorišćali ali pa na drugi strani sprejemali od

komitentov nagrade. Vendar pa je to stvar Notranje uprave, ki naj v tem pravcu usmeri preiskavo.

9. Trenotno stanje v podjetju je takšno, da bi vsako nadaljne sodelovanje tov. direktorja Kajzerja v kolektivu negativno vplivali na bodoče delo v podjetju, radi česar komisija soglasno

p r e d l a g a :

1. da se potrdi sklep delavskega sveta trgovskega podjetja "Umetnina in razreši tov. direktorja Kajzerja v okviru zakonitih predpisov,
2. komisija predlaga prisilno upravo podjetja v kolikor bi bili zato dani pogoji ter istočasno s tem razpust upravnega odbora in delavskega sveta.
3. V nasprotnem primeru naj se razpiše mesto novega direktorja s tem, da komisija za imenovanje direktorjev poseben povdarek pri izbiri kandidata z ozirom na delikatnost poslovanja tega podjetja in da istočasno komisija predlaga, da se novega direktorja ne izbira iz vrst dosedanjih uslužbencev.
4. Da se Notranji upravi sugerira temeljito razčiščenje stvari in to po možnosti v čim krajšem času.
5. Da se začasno do nastopa novega direktorja pooblasti za vodstvo podjetja dosedanje sekretarko podjetja skupno s predsednikom delavskega sveta.

Predsednik, da predlog komisije na glasovanje.

S o g l a s n o sprejeto.

S tem je dnevni red izčrpan in predsednik zaključí sejo.

Vodja zapisnika:
(Š i v i c Silvo)

P r e d s e d n i k MLO:
(dr. Marijan D e r m a s t i a)

Overiteljja zapisnika:
(K a v č i č Jože)
(B e l č i č Jože)